

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑

วชิพร ตาทอง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มกราคม ๒๕๕๗
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑

เลขทะเบียน _____
เลขเรียกหนังสือ _____
วันที่ _____

ชลีพร ดาทอง

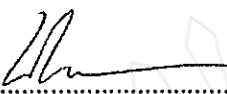
หนังสืออ้างอิง
(REFERNCE BOOK)
ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

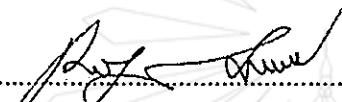
สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มกราคม ๒๕๕๗
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

B 1439๘

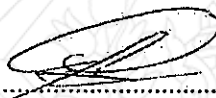
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้พิจารณาสารนิพนธ์
ของ นางสาวชลิพร ตาทอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

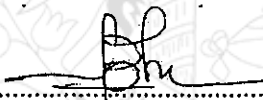

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(พระครูวิจิตรปัญญากรณ์,ดร.)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.กุศล ศรีสารคาม)

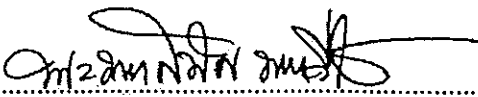
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ดร.จ่านอง กมลศิลป์)

..... กรรมการ
(ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี)

..... กรรมการ
(ดร.สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

..... รักษาการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(พระมหาสมัคร มหาวิโร)

วันที่ 28 เดือนกันยายน พ.ศ. 2556

5520750532006: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล/สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชลชีพร ตาทอง: การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 (GOOD GOVERNANCE-BASED ADMINISTRATION IN BASIC EDUCATION INSTITUTES UNDER OFFICE OF BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1) คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์: พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ปร.ด., กุศล ศรีสารคาม, ปร.ด., 173 หน้า., ปี พ.ศ. 2556.

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน และครูผู้สอน จำนวน 331 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 464 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t – test แบบ Independent samples) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One - way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe method)

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักนิติธรรม และต่ำสุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า

2) ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับน้อย โดยด้านที่มีระดับปัญหาสูงสุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านที่มีระดับปัญหาลดต่ำสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม

3) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

5) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดย ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

6) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดย ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5520750532006: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed.(EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: GOOD GOVERNANCE-BASED PRIMARY EDUCATIONAL

CHALIPHON TATHONG: GOOD GOVERNANCE-BASED ADMINISTRATION IN BASIC EDUCATION INSTITUTES UNDER OFFICE OF BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1 ADVISOR COMMITTEE: PHRAKHRUWICHITPANYAPORN, Ph.D., KUSON SRISARAKAM, Ph.D., 173 P., B.E. 2013.

The purposes of this study were to study and compare states and problems of good governance-based administration in elementary schools under the Office of Buriram Primay Educational Service Area 1 (hereunder abbreviated as 'OBPESA 1'). The sample group comprised 133 school administrators and 331 teachers, bringing the total number to 464 persons. The instrument used in this study was rating-scale questionnaires endowed with the reliability at 0.97. Statistical tools for data analyses included frequency, percentage, standard deviation, t-test (Independent Samples) and F-test (One-way ANOVA). For paired comparison, Scheffe's Method was administered.

The results indicated the following findings:

1) The situations of good governance-based administration in elementary schools under OBPESA 1 were practised at 'high' scale in the overall aspect. All three aspects in descending order of practice were those of: 1) virtuous principle, 2) legal justice principle and 3) worthy principle respectively.

2) The problems of good governance-based administration in elementary schools under OBPESA 1 were implemented at 'below average' scale in the overall aspect, each of aspects ranked in descending order of the actual practice were those of worthy principle, participatory principle and virtuous principle.

3) The comparative situations of good governance-based administration in elementary schools under OBPESA 1 as classified by different positions showed different practices with the statistical significance at .01 in the overall aspect.

4) The comparative results of good governance-based administration in elementary schools under OBPEA 1 as classified by different positions revealed no difference in the overall aspect.

5) The comparative results of good governance-based administration in elementary schools under OBPEA 1 as classified by different school sizes showed no difference in the overall aspect.

6) The comparative results of good governance-based administration in elementary schools under OBPEA 1 as classified by different positions proved exactly the same.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์เรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอำเภอนางรอง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอกราบหมั้นสารขอขอบคุณ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร. และกราบขอขอบคุณ ดร.กุศล ศรีสาวคาม อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ท่านทั้งสองได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบหมั้นสารขอขอบคุณท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และขอกราบขอขอบคุณท่านคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ดร.จำนง กมลศิลป์ ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี และ ดร.สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข รูปแบบ และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ นายพงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 นายสัมฤทธิ์ กางเพ็ง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยา และนายศิริกุล นามศิริ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนของอำเภอนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

ขอกราบขอขอบคุณคุณแม่นิตยาพร ตาทอง และคุณพ่อสุริต ตาทอง ที่ได้ให้โอกาสเวลา กำลังใจ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่ บพการี บุรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ชลัพร ตาทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
ประกาศคุณูปการ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา.....	10
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	20
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล.....	33
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	44
สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
5.1 สรุปผล.....	82
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	85
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	98
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	100
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	104
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	106
ภาคผนวก จ คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	113
ภาคผนวก ฉ ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (R.V.Krejcie and D.W. Morgan).....	115
ประวัติผู้วิจัย.....	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	56
4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	56
4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	57
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน.....	58
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Windows.....	59
4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Microsoft Office.....	60
4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน.....	61
4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล.....	62
4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ.....	63
4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ.....	63
4.11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Windows จำแนกตามเพศ.....	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบการศึกษาศมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากร โรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Windows จำแนกตามเพศ.....	64
4.13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาศมรรถภาพ ด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Microsoft Office จำแนกตามเพศ.....	65
4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบการศึกษาศมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากร โรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Microsoft Office จำแนกตามเพศ.....	65
4.15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาศมรรถภาพ ด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำแนกตามเพศ.....	66
4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบการศึกษาศมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากร โรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำแนกตามเพศ.....	66
4.17 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาศมรรถภาพ ด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล จำแนก ตามเพศ.....	67
4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบการศึกษาศมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากร โรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้ อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล จำแนกตามเพศ.....	67
4.19 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาศมรรถภาพ ด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ.....	68
4.20 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาศมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

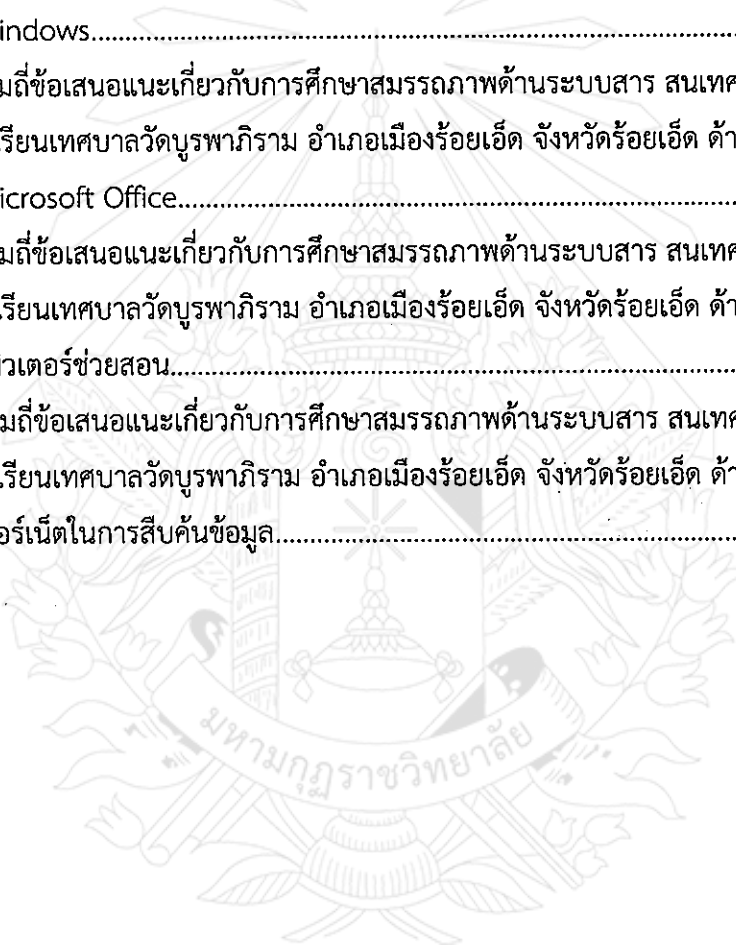
ตารางที่	หน้า
4.21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพ ด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Windows จำแนกตามอายุ.....	69
4.22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้าน โปรแกรม Windows จำแนกตามอายุ.....	69
4.23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพ ด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Microsoft Office จำแนกตามอายุ.....	70
4.24 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้าน โปรแกรม Microsoft Office จำแนกตามอายุ.....	70
4.25 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพ ด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำแนกตามอายุ.....	71
4.26 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการ ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำแนกตามอายุ.....	71
4.27 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพ ด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล จำแนกตาม อายุ.....	72
4.28 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการ ใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล จำแนกตามอายุ.....	72
4.29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพ ด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.30 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	73
4.31 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Windows จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	74
4.32 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Windows จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	74
4.33 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Microsoft Office จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	75
4.34 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านโปรแกรม Microsoft Office จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	75
4.35 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	76
4.36 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	76
4.37 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.38 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการ ใช้อินเตอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	77
4.39 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้าน โปรแกรม Windows.....	78
4.40 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้าน โปรแกรม Microsoft Office.....	79
4.41 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้าน การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน.....	80
4.42 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถภาพด้านระบบสาร สนเทศของ บุคลากรโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้าน ใช้อินเตอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล.....	81

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้านจำเป็นต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) มีแนวคิดว่าการพัฒนาประเทศต้องยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทย จึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจากคนเป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 47)

การที่จะทำให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ได้นั้น การบริหารการศึกษาถือได้ว่าเป็นแนวทางการพัฒนาให้เกิดคุณภาพอีกรูปแบบหนึ่ง โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแกนหลักสำคัญในการบริหารและดำเนินการร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ เพื่อช่วยผลักดัน ส่งเสริมสนับสนุน และประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2548, หน้า 53) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการบริหารการศึกษา ในฐานะผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานและเป็นผู้นำนโยบายการจัดการศึกษาไปปฏิบัติ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีคุณลักษณะของผู้ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สมชาย เทพแสง, 2549, หน้า 24)

อย่างไรก็ตาม แม้จะตระหนักดีว่าการศึกษาคือกระบวนการสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ แต่การพัฒนากลับประสบปัญหาตลอดมา ซึ่งสาเหตุของปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกลไกบริหารจัดการของภาครัฐ มีความไม่เหมาะสมหลายประการ ทำให้การบริหารจัดการภาครัฐขาดประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส จากปัญหาดังกล่าว จึงได้เกิดความพยายามในการจัดระเบียบราชการและวางมาตรการในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยการนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการภายใต้หลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และหลักความมีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนี้เป็นแนวทางสำคัญ ในการจัดระเบียบการ

บริหารจัดการทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันแก้ไขภาวะวิกฤติ ภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมือ ร่วมกันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข (กรมการปกครอง 2548, หน้า 96)

ในส่วนของการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้จัดโครงสร้างระบบและกระบวนการจัดการศึกษา โดย ยึดหลักการกระจายอำนาจและหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล โดย กระทรวงศึกษาธิการ (2548, หน้า 23) ได้กำหนดให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมี จุดมุ่งหมายที่สำคัญ เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระมีความเข้มแข็งในการบริหาร เพื่อให้การบริหารเป็นไป อย่างรวดเร็ว คล่องตัว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และ ประเทศชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดระบบการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ โดยยึด หลักธรรมาภิบาล เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารการศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจ เพื่อให้ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น ทำให้สถานศึกษาต้องตระหนักในการบริหารใหม่ให้ มีความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกิดความเชื่อถือในสถานศึกษา การ พัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคม สร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทุกส่วนคือจุดมุ่งหมายของธรรมาภิบาลที่มี 3 ส่วน ที่เชื่อมโยงกันคือ การมี ส่วนร่วมของทุกภาคในการบริหารจัดการสังคม ความโปร่งใส และกระบวนการตัดสินใจ และความ รับผิดชอบ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2548, หน้า 31) ธรรมาภิบาลสามารถเรียกได้หลายอย่าง เช่น ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐ การบริหารจัดการที่ดี การกำกับดูแล กิจกรรมที่ดี (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2549, หน้า 67) ต่อมาราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติคำว่า Good governance อย่างเป็นทางการว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง วิธีการดำเนินการปกครองที่ทำให้เกิดผลดีและความเหมาะสม หลักการสร้าง ธรรมาภิบาล มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วน ร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักความคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549, หน้า 30)

การปฏิรูปการศึกษานอกจาก ครู ผู้เรียน และประชาชนโดยทั่วไปแล้ว ผู้บริหาร สถานศึกษายังเป็นอีกกลุ่มบุคคลหนึ่งที่สำคัญ และต้องกำหนดบทบาทเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิรูปการศึกษา ต้องบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลัก ธรรมาภิบาลแบบวัฒนธรรมอย่างแท้จริง มิใช่ร่างด้วยกฎหมายและต้องเกิดประโยชน์ต่อทุกคนที่มี

ส่วนเกี่ยวข้อง มิใช่บริหารเพื่อประโยชน์ต่อบุคคลหรือกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่งโดยเฉพาะ (นิตานาถ มังมี, 2548, หน้า 78)

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน 3 ระดับ คือระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ในแต่ละระดับต่างก็มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะกล่าวคือ ระดับกระทรวง จะกำหนดแผนนโยบาย มาตรฐานการประเมินผลการจัดและการสนับสนุนทรัพยากรให้แก่หน่วยปฏิบัติ ระดับเขตพื้นที่ศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการประสานทุกระดับ ส่งเสริม สนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่สถานศึกษาและระดับสถานศึกษา เป็นหน่วยจัดการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะคุณภาพการศึกษาจะเป็นอย่างไร อยู่ที่การบริหารจัดการในระดับนี้ (ธีระ รุญเจริญ, 2548, หน้า 36) การบริหารจัดการในทุกระดับตามแนวโน้มในปัจจุบันจำต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่า ธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นระบบแนวทางการบริหารจัดการที่ได้รับการกล่าวถึงมากในปัจจุบัน ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษา จำเป็นต้องดำเนินการตามหลักการหรือแนวทางธรรมาภิบาล จึงจะเป็นการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแนวโน้มสภาพปัญหา และความต้องการในยุคโลกาภิวัตน์นำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรหรือหน่วยงาน และเป็นหลักความสำเร็จในการบริหารดังกล่าว

สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปัจจุบันยังพบว่าการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแกนนำสำคัญนั้น มีการบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพียงในระยะเริ่มต้น และผู้บริหารสถานศึกษายังคงบริหารด้วยวัฒนธรรมของการทำงานแบบเดิมยึดตัวบุคคล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักมากกว่าการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดปัญหาการร้องเรียนถึงการไม่ได้รับความเป็นธรรม ความไม่โปร่งใสในเรื่องของการบริหารงานการเงินและการพัสดุ ขาดการตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการประสานความร่วมมือกับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว และองค์กรต่างๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการในสถานศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2548, หน้า 35)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 (2555) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกคนในเขตพื้นที่บริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายใน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และมีการแสวงหาความร่วมมือกับท้องถิ่นในการบริหารและการจัดการศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จึงมีภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแกนนำสำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษา ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในโรงเรียนในสังกัด อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งและควมมีประสิทธิภาพของการบริหารงานในสถานศึกษา

จากสภาพและปัญหาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ จะได้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการดำเนินการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แตกต่างกัน

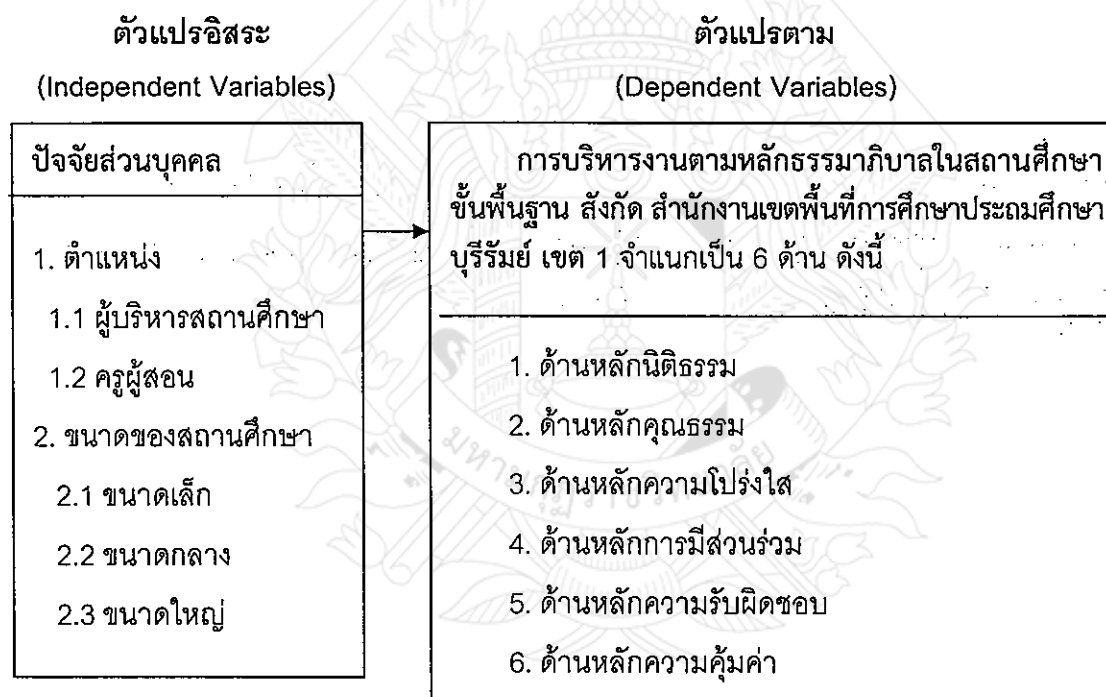
1.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แตกต่างกัน

1.3.3 บุคลากรของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แตกต่างกัน

1.3.4 บุคลากรของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แตกต่างกัน

1.4 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546) ซึ่งนำมาเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้วางแผนและปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.2 ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และบุคคลที่สนใจ นำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1.6.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2594 คน จำแนกเป็น

ตำแหน่ง จำแนกเป็น

- ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	202 คน
- ครูผู้สอน	จำนวน	2392 คน

ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น

- ขนาดเล็ก	จำนวน	489 คน
- ขนาดกลาง	จำนวน	1790 คน
- ขนาดใหญ่	จำนวน	315 คน

1.6.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านหลักนิติธรรม
- 2) ด้านหลักคุณธรรม
- 3) ด้านหลักความโปร่งใส

- 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม
- 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ
- 6) ด้านหลักความคุ้มค่า

1.6.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ได้แก่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2555 ถึงเดือนสิงหาคม 2556

1.6.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

เขต 1

1.7 คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่จะทำให้งานต่างๆ สำเร็จ ลุล่วง โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินงานต่างๆ ที่เป็นภารกิจของโรงเรียน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารงานตามหลักนิติธรรม หมายถึง การดำเนินงานโดยยึดกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติของทางราชการ

2) ด้านการบริหารงานตามหลักคุณธรรม หมายถึง การดำเนินงานโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย จนเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

3) ด้านการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส หมายถึง การดำเนินงานโดยการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร การปรับปรุงกลไกการทำงานของทุกฝ่ายให้มีความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก อีกทั้งมีกระบวนการตรวจสอบที่ถูกต้องชัดเจน

4) ด้านการบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานโดยการเปิดโอกาสให้บุคลากร และประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้เพื่อให้เห็นความคิดเห็น ตัดสินใจ แก้ไขปัญหารวมถึงการดำเนินงานต่างๆ ของหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์ หรือการแสดงผลงานดีอื่นๆ

5) ด้านการบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ หมายถึง การดำเนินงานโดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตน มีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความกระตือรือร้นในการทำงานและการแก้ปัญหาของโรงเรียน การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง ยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม

6) ด้านการบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า หมายถึง การดำเนินงานโดยรณรงค์ให้บุคลากร มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า มีการทำงานที่รวดเร็วมีคุณภาพมีการรายงานผลการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ รวมถึงการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

บุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตำแหน่ง หมายถึง การจำแนกบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยยึดเอาตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นหลัก จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2) ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ครู วิทยฐานะตั้งแต่ครูผู้ช่วยจนถึงครูระดับเชี่ยวชาญ ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การจำแนกประเภทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยการแบ่งขนาดสถานศึกษาตามเกณฑ์ การจำแนกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

- 1) ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
- 2) ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 121 – 300 คน
- 3) ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คน ขึ้นไป

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 หมายถึง หน่วยงาน
ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่วางแผน กำกับดูแล
ประสานงาน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1
มี 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอลำปลายมาศ อำเภอขำนิ อำเภอบ้านด่าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
- 2.2 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
- 2.4 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหาร การศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหารทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหาร สถานศึกษามีความเหมาะสมผู้เขียนจะได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจและ มุมมองในการบริหารสถานศึกษายิ่งขึ้นต่อไป

การบริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในอันจะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวความมีประสิทธิภาพ หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงานการบริหาร เป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้า ของสังคมความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญจะนำไปสู่ความ ก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร มีลักษณะการ วินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่อง แสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหาร ชีวิตประจำวัน ของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรโดยอ้อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหาร จึงเป็นเรื่องน่าสนใจและจำเป็นการที่จะดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม

2.1.1 ความหมายการบริหาร

การบริหาร (Administration) กับการจัดการ (Management) เป็นคำที่ใช้ในความหมาย เดียวกัน แต่นิยมใช้ในสถานการณ์ต่างกัน คือ การบริหารมักใช้กับการบริหารกิจการของรัฐบาลใน ส่วนที่เรียกว่า รัฐกิจ ส่วนการจัดการ มุ่งใช้เฉพาะภาคธุรกิจเอกชน

คำว่า การบริหาร (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ การจัดการ (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหารส่วนมากหมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่าโดยมีหลายท่านได้ระบุดังนี้

พระยุพธนา ชุตทองม้วน (2550, หน้า 8) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ของคณะบุคคลในการนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติแต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว (Simon)

การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Sergiovanni)

การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Barnard)

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2548, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ส่วนคำว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านนับแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

คำว่า สถานศึกษา หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์ศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551, หน้า 23)

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กร ดำเนินไปได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้

ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพ และเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยองค์ประกอบอย่างน้อยสองประการ ได้แก่ ปัจจัยในการดำเนินงาน หรือที่เรียกว่า ปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหาร

2.1.2 การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

การบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือ มีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่ฟังเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้ การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) เป็นศาสตร์สังคม ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (บาเยิน เรื่องจรรยาบรรณ, 2553, หน้าออนไลน์)

ปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่

- 1) คน (Man)
- 2) เงิน (Money)
- 3) วัสดุสิ่งของ (Materials)
- 4) การจัดการ (Management)

2.1.3 กระบวนการบริหารการศึกษา

จากหลักการบริหารทั่วไป 14 ข้อ ของ Fayol ทำให้ต่อมา Luther gulick ได้นำมาปรับต่อยอดเป็นที่รู้จักกันในตัวอักษรย่อที่ว่า POSDCORB กลายเป็นคัมภีร์ของการจัดองค์การในต้นยุคของศาสตร์การบริหารซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

- P – Planning หมายถึง การวางแผน
- O – Organizing หมายถึง การจัดองค์การ
- S – Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน
- D – Directing หมายถึง การสั่งการ
- Co – Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ
- R – Reporting หมายถึง การรายงาน
- B – Budgeting หมายถึง งบประมาณ

2.1.4 ความหมายของทฤษฎีและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา

ทฤษฎี หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ที่มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นเซต (Set) ของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

เป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่พรรณนา และอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์ และปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏทั่วไปและชี้แนะการวิจัย

2.1.5 ทฤษฎีทางการบริหารและวิวัฒนาการการบริหารการศึกษา

ระยะที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1887 – 1945 (บาเย็น เรื่องจรรยาบรรณ, 2553, ออนไลน์) ยุคนี้ทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม (The classical organization theory) แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ (Scientific management) ของ เฟรดเดริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) ความมุ่งหมายสูงสุดของแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์ คือ จัดการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด Taylor มองคนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์การได้ เจ้าของตำรับ The one best way คือ ประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ

- 1) เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection)
- 2) ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training)
- 3) หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

เทย์เลอร์ ก็คือ ผลผลิตของยุคอุตสาหกรรมในงานวิจัยเรื่อง Time and motion studies เวลาและการเคลื่อนไหว เชื่อว่ามีวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงวิธีเดียวที่ดีที่สุด เขาเชื่อในวิธีแบ่งงานกันทำ ผู้ปฏิบัติระดับล่างต้องรับผิดชอบต่อระดับบน เทย์เลอร์ เสนอระบบการจ้างงานจ่ายเงินบนพื้นฐานการสร้างแรงจูงใจ สรุปหลักวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์สรุปง่าย ๆ ประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

หลักการที่ 1 การแบ่งงาน (Division of labors)

หลักการที่ 2 การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน (Hierarchy)

หลักการที่ 3 การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Incentive payment)

กลุ่มการบริหารจัดการ (Administration management) หรือ ทฤษฎีบริหารองค์การอย่างเป็นทางการ (Formal organization theory) ของ อังรี ฟาโยล (Henri Fayol) บิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหาร ทั้ง Fayol และ Taylor จะเน้นตัวบุคคลปฏิบัติงาน

วิธีการทำงาน ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลแต่ก็ไม่มองด้านจิตวิทยา (ภาวิตา ธาราศิริสุทธิ, 2548, หน้า 17)

ฟาเยอร์ (Fayol) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป 14 ประการ แต่ลักษณะที่สำคัญ มีดังนี้

1) หลักการทำงานเฉพาะทาง (Specialization) คือ การแบ่งงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง

2) หลักสายบังคับบัญชา เริ่มจากบังคับบัญชาสูงสุดสู่ระดับต่ำสุด

3) หลักเอกภาพของบังคับบัญชา (Unity of command)

4) หลักขอบข่ายของการควบคุมดูแล (Span of control) ผู้ดูแลหนึ่งคนต่อ 6 คน ที่จะอยู่ใต้การดูแลจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด

5) การสื่อสารแนวตั้ง (Vertical communication) การสื่อสารโดยตรงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง

6) หลักการแบ่งระดับการบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด คือ ไม่ควรมีสายบังคับบัญชา ยืดยาวหลายระดับมากเกินไป

7) หลักการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสายบังคับบัญชาและสายเสนาธิการ (Line and staff division)

กลุ่มทฤษฎีบริหารองค์การในระบบราชการ (Bureaucracy) มาจากแนวคิดของแมกซ์ เวเบอร์ (Max weber) ที่กล่าวถึงหลักการบริหารราชการประกอบด้วย

1) หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย

2) การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์

3) การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง

4) การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว

5) มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

จะอย่างไรก็ตาม ระบบราชการก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในด้าน ข้อเสีย คือ สายบังคับบัญช้ายืดยาวการทำงานต้องอ้างอิงกฎระเบียบ จึงชักช้าไม่ทันการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน เรียกว่าระบบ Red tape ในด้านข้อดี คือ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นหลักการบังคับบัญชา

การเลื่อนขั้นตำแหน่งที่มีระบบระเบียบ แต่ในปัจจุบันระบบราชการกำลังถูกแทรกแซงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจทำให้เริ่มมีปัญหา

ระยะที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1945 – 1958 ยุคทฤษฎี มนุษยสัมพันธ์ (Human relation) Follette ได้นำเอาจิตวิทยามาใช้และได้เสนอการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict) ไว้ 3 แนวทางดังนี้

- 1) Domination คือ ใช้อำนาจอีกฝ่ายสยบลง คือ ให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้ไม่คืนัก
- 2) Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบโดยประนีประนอม
- 3) Integration คือ การหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้า ได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง ชนะ และชนะ นอกจากนี้ Follette ให้ทัศนะน่าฟังว่า การเกิดความขัดแย้งในหน่วยงานเป็นความบกพร่องของการบริหาร

การวิจัยหรือการทดลองฮอว์ธอร์น (Hawthon experiment) ที่เมโย (Mayo) กับคณะทำการวิจัยเริ่มที่ข้อสมมติฐานว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนงาน มีการค้นพบจากการทดลอง คือ มีการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการในองค์การทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่ว่า ความสัมพันธ์ของมนุษย์มีความสำคัญมาก ซึ่งผลการศึกษาทดลองของเมโยและคณะพอสรุปได้ดังนี้

- 1) คนเป็นสิ่งมีชีวิตจิตใจ ขวัญ กำลังใจ และความพึงพอใจเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน
- 2) เงินไม่ใช่ สิ่งล่อใจที่สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจมีผลต่อการจูงใจในการทำงานไม่น้อยกว่าเงิน
- 3) การทำงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก

ข้อคิดที่สำคัญ การตอบสนองของคน ด้านความต้องการศักดิ์ศรี การยกย่อง จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานจากแนวคิด มนุษยสัมพันธ์

ระยะที่ 3 ตั้งแต่ ค.ศ. 1958 ถึงปัจจุบัน ยุคการใช้ทฤษฎีการบริหาร (Administrative theory) หรือการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral science approach) ยึดหลักระบบงาน ความสัมพันธ์ของคน พฤติกรรมขององค์การ ซึ่งมีแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่หลากหลาย คนได้แสดงไว้ดังต่อไปนี้

1) เซสเตอร์ ไอ บาร์นาร์ด (Chester I Barnard) เขียนหนังสือชื่อ The function of the executive ที่กล่าวถึงงานในหน้าที่ของผู้บริหารโดยให้ความสำคัญต่อบุคคลระบบของความร่วมมือองค์การ และเป้าหมายขององค์การ กับความต้องการของบุคคลในองค์การต้องสมดุลกัน

2) ทฤษฎีของมาสโลว์ ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ (Maslow hierarchy of needs) เป็นเรื่องแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้านการ

เคารพนับถือ และประการสุดท้าย คือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self actualization) คือ มีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน แต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบตามลำดับขั้น

3) ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของแมคกรีกอร์ (Douglas MC Gregor Theory X, Theory Y) เขาได้เสนอแนวคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน ทฤษฎี X (The traditional view of direction and control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานดังนี้

- 3.1 คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
- 3.2 คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบให้การสั่ง
- 3.3 คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์การ
- 3.4 คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
- 3.5 คนมักโกง และหลอกง่าย

ผลการมองธรรมชาติของมนุษย์เช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุม การสั่งการ เป็นต้น

ทฤษฎี Y (The integration of individual and organization goal) ทฤษฎีข้อนี้เกิดจากข้อสมมติฐาน ดังนี้

- 1) คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ขยัน
- 2) คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
- 3) คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง
- 4) คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือของกลุ่มมากขึ้น ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจากความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระบบการบริหารที่แตกต่างกันระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสระภาพ

4) อูชิ (Ouchi) ชาวญี่ปุ่นได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย UCLA (University of California Los Angeles) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดก็คือ องค์การต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์การให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์การ

สรุปเพื่อสองทฤษฎี มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

- 4.1 การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ

4.2 การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

4.4 การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า การบริหารและการบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย ซึ่งอาจเรียกว่าผู้บริหารและการบริหาร ตามลำดับ ดังนั้น ที่ใดมีกลุ่มที่นั้นย่อมมีการบริหาร

หลักการทางทฤษฎีการบริหารซึ่ง ชาลส์ ชัย อาจิ้นสมาจาร (2549, หน้า 8 - 24) ได้กล่าวถึงการวิวัฒนาการความเป็นมาของทฤษฎีการบริหาร สามารถแบ่งทัศนคติการบริหารออกเป็น 4 แบบ ได้แก่

1) หลักการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่ง Taylor ได้สรุปความสำคัญของการบริหาร ไว้ดังนี้

1.1 หลักเรื่องเวลา (Time study principle) การวัดความสามารถในการผลิต โดยจับเวลาในการผลิตการตั้งเวลามาตรฐานสำหรับการผลิตทั้งหมด หลักการกำหนดหน่วยค่าจ้าง (Price rare principle) ถือว่าการจ้างควรตั้งอยู่บนความมาตรฐานค่าจ้างควรจะได้ สัดส่วนตามความสามารถของแต่ละคน

1.2 หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ (Separation of planning from performance principle) ฝ่ายวางแผนและฝ่ายปฏิบัติควรแยกออกจากกัน การวางแผนควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร และงานปฏิบัติการควรเป็นของฝ่ายคนงาน

1.3 หลักการทำงานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method of work principle) ถือว่าวิธีการทำงานควรถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหาร หลักการทำงานควรตั้งอยู่บนวิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด

1.4 หลักการควบคุมโดยฝ่ายบริหาร (Managerial control principle) ถือว่าฝ่ายบริหารควรได้รับการฝึกอบรมในด้านการบริหาร

1.5 หลักการจัดระเบียบการปฏิบัติงาน (The functional management principle) ยึดถือความเคร่งครัดในระเบียบวินัยในการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน

2) ทักษะเชิงมนุษย์สัมพันธ์ ซึ่ง Follett กล่าวว่า ปัญหาในการบริหารขององค์กร ใดๆ ต้องมองไปที่มนุษย์สัมพันธ์ และมีความเห็นว่าหลักความร่วมมือจะเป็นตัวที่ช่วยส่งเสริมการจัดองค์กรและการบริหารที่มีประสิทธิผล กล่าวคือ

2.1 แต่ละแผนขององค์กรใด ๆ จะต้องมีความร่วมมือในแนวราบ (Horizontal) แทนที่จะเป็นหลักความร่วมมือในแนวตั้งโดยผ่านทางผู้บริหารสูงสุดขององค์กรนั้น ๆ

2.2 ความร่วมมือจะต้องมีทั้งในชั้นวางแผนและชั้นนำแผนออกปฏิบัติ

2.3 ความร่วมมือไม่ใช่ทำเป็นครั้งคราวแต่จะต้องทำอย่างต่อเนื่อง

3) ทศนะเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่ง Bamad ได้เน้นถึงความคิดที่จะเป็นระบบพฤติกรรมกรรมการบริหาร ภายในขอบข่ายงานทางสังคมศาสตร์ กล่าวว่า การบริหารจะต้องทำงานในองค์กรเสมอ และในองค์กรมีกิจกรรมร่วมมือระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า

4) ทศนะวิธีการเชิงระบบ ซึ่ง Kaufman ได้ให้คำจำกัดความของ Systems Approaches ว่าเป็นกระบวนการซึ่งมุ่งถึงหลักการดำเนินงานที่ยึดเอาศูนย์รวมเป็นหลัก งานทุกชนิดควรเริ่มจากการมีจุดมุ่งหมายของงาน (Need identification) ปัญหาที่ต้องแก้ไข (Problems identification) วิธีการที่จะใช้แก้ปัญหา (Problems solution) และวิธีการประเมินผล (Evaluation) เพื่อเสนอแนะวิธีการแก้ไขและปรับปรุงในครั้งต่อไป (Recommendation)

และทฤษฎีการบริหารของ Mayo และคณะ (ชาลส์วัญ อาจินสมาจาร, 2549, หน้า 35) กล่าวถึงทฤษฎีความสำคัญของการบริหารดังนี้

1) การบริหารจะเกี่ยวข้องกับการสร้างและดำรงไว้ซึ่งมนุษยสัมพันธ์

2) การบริหารจะต้องสนองความต้องการทางจิตใจและทางสังคมมนุษย์เพราะประกอบด้วยพลังอำนาจที่กระตุ้นให้ทำงาน

3) การบริหารจะต้องถือว่าองค์การนอกแบบของคนงานและลูกจ้างมีความสำคัญ องค์การนอกแบบของคนงานจะหมายถึงปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างเขาซึ่งไม่มีการวางแผนล่วงหน้า

4) อำนาจการบริหารควรตั้งอยู่บนความรู้ ความร่วมมือ และเหตุผล สิ่งดังกล่าวจะนำไปสู่การเน้นอำนาจหน้าที่ การตัดสินใจเป็นกลุ่ม ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ภาวะผู้นำแบบทุกคนมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร (Total quality management, หน้า TQM) เป็นแนวคิดที่เน้นการดำเนินกิจกรรมที่ทำให้เกิดคุณภาพในทุกระดับ มีการควบคุมคุณภาพทั้งองค์การตลอดจนบริหารให้เกิดคุณภาพ ซึ่งมีหลักการพื้นฐานมาจากการควบคุมคุณภาพโดยรวม (Total quality control , หน้า TQC) การสร้างความร่วมมือขจัดอุปสรรคของหน่วยงานปราบการบริหามีความพึงพอใจแนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารที่กำหนดเป็นความรับผิดชอบการบริหาร

(Management commitment) และนโยบายคุณภาพ (Quality policy) 14 ประการ หรือเรียกว่า Deming's 14 point ซึ่ง วิโรจน์ สารรัตนะ (2548, หน้า 27) ได้กล่าวถึงดังนี้

1) การกำหนดเป้าหมายที่แน่นอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงผลผลิตและบริการโดยการค้นคว้า และนำนวัตกรรมมาปรับปรุงการออกแบบการผลิตและบริการสม่ำเสมอ

2) การยอมรับแนวคิดปรัชญาใหม่ ๆ รวมทั้งแนวคิดของทุกคนทุกฝ่ายมาใช้ในการตัดสินใจร่วมกัน

3) สร้างการยึดมั่นในหลักการขององค์กรในการดำเนินกิจกรรม

4) สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริการในด้านต่าง ๆ

5) ปรับปรุงระบบการผลิตและการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

6) มีการฝึกอบรมบุคลากร

7) การสร้างภาวะการณ์เป็นผู้นำ

8) จัดความกังวลที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ทำงานอย่างมีความสุข

9) ร่วมกันทำงานเป็นทีม

10) เน้นการกระตุ้นให้ทุกคนมีแรงจูงใจในการทำงานให้มีคุณภาพโดยบอกวิธีการกระทำให้ถึงเป้าหมายว่าควรทำอย่างไร

11) เน้นการทำงานโดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณ หรือมุ่งการทำงานให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ

12) กระตุ้นให้ทุกคนใช้ความสามารถในการทำงาน ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกคน

13) สนับสนุนให้การศึกษาแก่บุคลากรเพื่อพัฒนาตนเอง

14) ปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จ โดยทุกคนร่วมมือกันและฝ่ายบริหารสนับสนุนให้งานบรรลุตามจุดประสงค์

นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงวงจรคุณภาพ 4 กระบวนการ หรือเรียกว่า วงจรเดมมิง (Deming circle) หรือวงจร PDCA

P Plan วางแผน หมายถึง ขั้นตอนการวางแผนเพื่อเลือกปัญหาตั้งเป้าหมายแก้ปัญหา และการวางแผนแก้ปัญหา

D Do ปฏิบัติ หมายถึง ขั้นตอนการแก้ปัญหาและนำวิธีการแก้ปัญหาไปปฏิบัติ

C Check ตรวจสอบ หมายถึง ขั้นตอนการเปรียบเทียบผลการแก้ปัญหาโดยเก็บข้อมูลก่อน และหลังแก้ไขมาดูว่าได้ผลอย่างไร ตรงตามเป้าหมายหรือไม่

หนังสืออ้างอิง

(REFERNCE BOOK)

ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

A Action แก้ว หมายถึง ขั้นตอนนำวิธีแก้ปัญหามาที่ได้ผลมากำหนดเป็นมาตรฐานเพื่อยึดถือปฏิบัติต่อไป เป็นการกำหนดมาตรการเพื่อกำจัดปัญหาให้หมดไปอย่างถาวร

วงจร PDCA คือวิธีการที่เป็นขั้นตอนในการทำงานให้สำเร็จอย่างมีคุณภาพ เพราะมีการทำงานแบบครบวงจร ตั้งแต่การวางแผนทางเลือก การนำไปปฏิบัติและตรวจสอบแก้ไขในรูปของวงจรตลอดเวลา

การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) โดยผู้บริหารซึ่งหมายถึงบุคคลที่รับผิดชอบให้การปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น สามารถกล่าวได้ว่าการบริหารเป็นทั้งศาสตร์ กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นศิลป์ หมายถึงบุคคลที่ใช้ทักษะและความรู้ที่พัฒนาขึ้นของแต่ละบุคคลเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหนึ่ง ที่เกิดจากการฝึกฝนหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น กรณีเป็นศาสตร์ หมายถึงเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสืบค้นหา ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ มีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล การตั้งสมมติฐาน และการทดสอบสมมติฐาน

จากกรอบแนวคิดที่นำหลักการทางทฤษฎีการบริหารมาใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2548, หน้า 192) กล่าวว่า ทฤษฎีทางการบริหารมีความสำคัญหลายประการ เช่น ช่วยชี้แนะการตัดสินใจทางการบริหาร ช่วยให้มองภาพขององค์กรได้ชัดเจนมากขึ้น ช่วยให้ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมขององค์กร ช่วยจำแนกแยกแยะปรากฏการณ์ ทำนายปรากฏการณ์ ช่วยสร้างกรอบแนวคิดให้กับผู้ปฏิบัติ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีการบริหารการศึกษามีประโยชน์มากมายหลายประการ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาและผู้มีส่วนร่วมจะต้องศึกษาค้นคว้า เพื่อนำความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคิดใหม่สามารถทำนายปรากฏการณ์ในอนาคต สามารถบริหารการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย

2.2 หลักการและ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร หมายถึง ทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ในการบริหารงานของนักบริหาร เพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหารงานในองค์กรและชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

2.2.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ซึ่งได้นำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

เฉลิมชัย สมท่า (2549, หน้า 5-6) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภารกิจที่ต้องปฏิบัติทั้งนอกและในสถานศึกษาในการดำเนินงาน 5 ประการ คือ

- 1) การให้โอกาสทางการศึกษาหรือปรับปรุงการศึกษาในสถานศึกษาหรือการบริหาร
- 2) บริหารงานบุคลากรในโรงเรียน
- 3) บริหารงานที่เกี่ยวข้อกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์สถานศึกษา
- 4) บริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ อุตการ การเงิน และการให้บริการ
- 5) การบริหารกิจการนักเรียน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำอย่างเป็นกระบวนการ โดยกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถนำองค์กรให้ยู่รอด โดยการพึ่งพิงงบประมาณจากรัฐน้อยลงผู้บริหารจะต้องมุ่งที่การประหยัดและทรัพยากรให้คุ้มค่า ทั้งคน ทั้งเงิน ทั้งเวลา ทั้งทรัพย์สิน ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและเป็นนักพัฒนาองค์กร ผู้ทรงประสิทธิภาพ คือผู้ที่สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความตระหนัก และอุปนิสัยในการทำงานที่ประหยัดเวลา ประหยัดทรัพย์สิน มุ่งคุณภาพและประสิทธิภาพ

2.2.2 คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างภาวะผู้นำและควรยึดหลักวิชาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาบูรณาการไปสู่การปฏิบัติที่เน้นการศึกษาการมีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่นและจริงจัง (เฉลิมชัย สมท่า, 2549 , หน้า 5-6) ดังนี้

- 1) มีความซื่อสัตย์สุจริต ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดของการบริหาร เพราะจะต้องทำเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้เกิดความศรัทธาและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคลากร ผู้ใต้บังคับบัญชาดังกล่าวที่ว่า แบบอย่างที่ดีย่อมอยู่เหนือคำสอนอื่นใด
- 2) มีความยุติธรรม การบริหารงานด้วยความเสมอภาค เป็นกลางและยุติธรรมกับทุกคน ซึ่งทำให้ลดความขัดแย้งภายในสถานศึกษา
- 3) มีความมุ่งมั่น ขยัน อดทน และเป็นคนสูงงาน บุคลากรจะเห็นการทำงานและจะนำไปเป็นแบบอย่าง โดยยึดหลักว่า สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น

4) มีความรับผิดชอบสูง รับผิดชอบต่อเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เพราะความรับผิดชอบต่อทำงานประสบความสำเร็จ แม้ในบางครั้งงานที่สำคัญของสถานศึกษาเกิดความผิดพลาด ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องยอมรับและรับผิดชอบต่อไม่โยนความผิดไปให้ผู้อื่น

5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ มาปฏิบัติในสถานศึกษาบ้าง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

6) มีภาวะผู้นำสูง ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาเชิงการพัฒนาที่ดีขึ้นใน 4 ด้าน กล่าวคือ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป

7) กล้าที่จะคิด กล้าที่จะพูด กล้าที่จะนำ กล้าที่จะทำ กล้าที่จะตัดสินใจ และกล้าที่จะรับผิดชอบต่อ ในฐานะผู้บริหารฯ

8) มีคุณธรรมและจริยธรรม ยึดพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมะในการบริหารบุคลากร ได้แก่ เมตตา ให้ความรัก ความปรารถนาดีแก่ทุกคนด้วยความเสมอภาคไม่ลำเอียง กรุณา ให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรฯ ที่มีทุกข์ตามโอกาสและความเหมาะสมอย่างเท่าเทียมกันหรือกรณีมีปัญหาในหน้าที่การงานและปัญหาส่วนตัว

มุทิตา ยินดีให้กำลังใจแก่บุคลากรทุกคนเมื่อประสบความสำเร็จในชีวิตหรือในหน้าที่การงานตามความเหมาะสม พิจารณาความดีความชอบที่ใช้หลักความดี ความเก่ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำผลงานเพื่อการพัฒนาวิชาชีพที่สูงขึ้น การจัดทำกรดอวยพรและของที่ระลึกมอบให้ในวันคล้ายวันเกิด

อุเบกขา ทำงานโดยปราศจากอคติ วางตัวเป็นกลาง ให้ความยุติธรรมแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ไม่ลำเอียง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่แสดงความดีใจจนเกินควร หรือทับถมผู้อื่นเมื่อประสบเคราะห์กรรม

9) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง สามารถเก็บความรู้สึกต่าง ๆ ได้ สุขุม รอบคอบ นุ่มนวล มีความอดทนต่อความรู้สึกที่ไม่ถูกต้องหรือการปฏิบัติที่ขัดต่อกฎระเบียบและวัฒนธรรม

10) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในโรงเรียนและครอบครัว มีนิสัยรักการอ่าน การใช้เวลาร่างในวันหยุด โดยการวางแผนและบริหารเวลาให้คุ้มค่าที่สุดสำหรับการปฏิบัติงาน และการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองเสมอ

11) มีความจริงใจ ยึดอุดมการณ์ในการทำงานให้ความเป็นกันเองแก่ผู้ร่วมงานทุกคน ด้วยความเสมอภาคด้านการบริหารการงานการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ได้แก่

ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป ควรใช้วิธีการบริหารรูปแบบใหม่ รูปแบบที่ทุกคนมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบโดยพิจารณาจัดทำภารกิจให้ชัดเจน ครอบคลุมงานที่มีความสอดคล้องกัน จัดโครงสร้างบริหารที่เป็นนิติบุคคล มีการบริหารเป็นระบบ มีสายบังคับบัญชา การประสานคนและงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีการกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในทุกระดับของตำแหน่ง ตามความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ทุกขั้นตอน ไว้อย่างชัดเจนและโปร่งใสตรวจสอบได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องฝึกการสร้างจิตสำนึกในเรื่องของความรักและภักดี ความหวงแหน และความเป็นเจ้าของร่วมกัน (เฉลิมชัย สมท่า, 2549, หน้า 7)

แนวทางปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพได้แก่ ฉันทะ ความพึงพอใจ โดยให้บุคลากรทุกคนได้ทำงานอย่างที่ท่านเองชอบ ปฏิบัติงานด้วยนความวิริยะอุตสาหะมีความเพียรพยายามในการทำงาน ทำงานด้วยความคิดก่อนทำ การทำงานด้วยความไตร่ตรอง มีความรอบคอบ ถูกต้อง รวดเร็ว การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของโรงเรียนในการเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะนำโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสู่ความสำเร็จ ต้องมีคุณลักษณะของผู้นำที่สำคัญ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม มีความมุ่งมั่น ชยัน อดทน มีความรับผิดชอบต่อสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำสูง เป็นคนกล้าคิด กล้าเปลี่ยนแปลง กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีความจริงใจ (เฉลิมชัย สมท่า, 2549, หน้า 7)

เฉลิมชัย สมท่า (2549, หน้า 7) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1) ความเป็นผู้นำ (Leadership) คือ มีอิทธิพลในตนเองสูงกว่าอิทธิพลอื่นๆ ของบุคคลในกลุ่ม และสามารถชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานได้ คุณสมบัติด้านนี้ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ คือ มีความร่าเริงแจ่มใสและอดทน สามารถตัดสินใจและชักจูงใจคนมีความรับผิดชอบ ฉลาดและไหวพริบดี มีความอุตสาหะ วิริยะ มีความเสียสละ มีบุคลิกภาพดีและมีความเป็นประชาธิปไตย

2) มีความรู้และประสบการณ์ (Knowledge and experience) เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวกับงานในอาชีพของผู้บริหารโดยเฉพาะ เช่น มีความรู้ และประสบการณ์ มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของงาน และรู้เท่าทันเหตุการณ์

3) มีมนุษยสัมพันธ์ดี (Human relationship) ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลทั้งนอกและในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยืดหยุ่น เปิดเผยและเป็นกันเอง

4) มีคุณธรรมสูง (Virtue) คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้บริหารให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม ได้แก่ มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดี และมีศีลธรรม มีสุขภาพดี (Healthy) คือ มีสุขภาพกาย (Physical health) และมีสุขภาพจิตดี (Mental health) สุขภาพจะเป็นเครื่องเสริมการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและสม่ำเสมอ

เฉลิมชัย สมท่า (2549, หน้า 8) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี และจะปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จ กำหนดไว้สองประการ คือ คุณสมบัติเบื้องต้นและคุณสมบัติในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) คุณสมบัติเบื้องต้นของนักบริหาร (Basic qualifications of the executive)

- 1.1 มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด (Intelligence)
- 1.2 สามารถในการวิเคราะห์ (Analytical ability)
- 1.3 สามารถในการพิจารณาเหตุการณ์ (Judgment)
- 1.4 มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้รอบรู้ (Initiative and resourcefulness)
- 1.5 จิตใจมั่นคงไม่เอาแต่อารมณ์ (Emotional stability)
- 1.6 มีบุคลิกลักษณะและความประพฤติส่วนตัวดี (Good personality)
- 1.7 มีคุณสมบัติของผู้นำ (Leadership in section)

2) คุณสมบัติการปฏิบัติงาน (Action characteristics of the executive)

- 2.1 ริเริ่มและมีความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ (Alet : New ideas)
- 2.2 ใจกว้าง (Open minded)
- 2.3 รู้จังหวะเวลา (Sense of timing)
- 2.4 รู้ว่าอะไรรีบด่วน ไม่รีบด่วน (Sense of urgency)
- 2.5 รับฟังและรู้จักเลือกคบคนดี (Free market ideas)
- 2.6 หนักเอาเบาสู้ (Cover a challenge)
- 2.7 หนักแน่นอดทน ไม่ท้อถอย (Tough minded)
- 2.8 สามารถในการสร้างสรรค์ (Creative)
- 2.9 สามารถในการปรับปรุงงาน (Innovator)

2.10 รู้จักพิจารณาพันผาอุปสรรค (Judgment dilemma of versus disturbance)

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะเด่นด้านความเป็นผู้นำในด้านต่างๆ เช่น ผู้นำด้านการจัดการระบบ ด้านวิชาการ ด้านบริหารวิชาการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านการพัฒนาตนเอง เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถในการครองตน ครองคน และครองงาน พัฒนาตน พัฒนาคคน และพัฒนางานให้ทันเหตุการณ์และทันสมัย มีอุดมการณ์มีความเสียสละเป็นประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่จะต้องสร้างให้มีขึ้นในตัวผู้บริหารสถานศึกษาเพราะธรรมชาติของโรงเรียนจะเกิดขึ้นในสถานศึกษาได้ ต้องมีการนำไปปฏิบัติ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการนำหลักธรรมชาติไปใช้ในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะนำนโยบายไปดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

2.2.3 การบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา 40 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้น โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553

โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, หน้า 13-16) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

ด้านวิชาการ

1) ให้ความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

2) ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริม สนับสนุนในการจัดบรรยากาศกระบวนการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3) รับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ด้านงบประมาณ

1) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

2) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน และการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือปฏิทินหน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

ด้านการบริหารบุคคล

1) กำกับ ดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ค.ก.ศ. เขตพื้นที่การศึกษากำหนด

2) เสนอความต้องการจำนวน และอัตราตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา

3) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ที่กฎหมายอื่นหรือตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามอบหมาย

ด้านการบริหารทั่วไป

1) ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2) รับทราบ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่เมื่อสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผนของกระทรวง

ศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

3) ให้ความเห็นข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง ครู บุคลากร ใช้จ่ายผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

4) ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานด้านต่าง ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

5) ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกรณีที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาไม่สอดคล้องหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ นโยบายให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอความเห็นดังกล่าวให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบเพื่อพิจารณาสั่งการให้สถานศึกษาปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ต่อไป

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, หน้า 13 – 16) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบดำเนินการไว้ดังนี้

ด้านวิชาการ

1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

2) จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ

ด้านงบประมาณ

1) จัดตั้งและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

2) ออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศและแนวปฏิบัติ ฯลฯ เกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ กำหนด

ด้านการบริหารบุคคล

1) ควบคุมดูแลให้การบริหารบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษากำหนด

2) พิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครู และบุคลากรในสถานศึกษา

3) ส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4) จัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา

5) ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายกำหนด และตามที่คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

ด้านการบริหารทั่วไป

1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2) ดำเนินการและกำกับติดตาม ประเมินผลงานตามแผนงานโครงการของสถานศึกษา

3) ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

4) ออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

5) ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมาย และตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

3) อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมาตรา 39

กำหนดให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

3.1 บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษา รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

3.2 ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน พัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ

3.3 เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับตามที่ได้รับมอบหมาย

3.4 จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

3.5 อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตร และวุฒิปัตร์ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

3.6 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

2.2.4 คุณลักษณะของสถานศึกษา

จากบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาแล้วนี้ จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษาให้ เป็นไปตามกรอบภาระหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ๆ ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มี ประสิทธิภาพนั้น จึงเป็นการทำให้สถานศึกษามีคุณลักษณะที่จะสนองเจตนารมณ์พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ซึ่งได้ กล่าวถึงไว้ดังนี้

1) สถานศึกษาควรมีบทบาทหลักเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความ จำเป็นของท้องถิ่น และควรเป็นหน่วยนำสังคมของชุมชนนั้น โดยอาศัยกรอบนโยบายที่กำหนดใน ระดับชาติเป็นแนวทาง ไม่ควรกำหนดบทบาทให้เป็นหน่วยงานรองรับนโยบายและสนองความ ต้องการของศูนย์อำนาจส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

2) สถานศึกษามีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอ ที่จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่ จะต้องพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งให้มีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาใดที่พัฒนาไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน จำเป็นต้องยุบรวมหรือแปรสภาพเป็นแหล่งบริการการศึกษาในรูปแบบอื่น

3) สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการสถานศึกษา ภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนด ด้วยตนเอง ดังนั้น การตัดสินใจโดยสมบูรณ์ในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ที่เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาจึงควรเบ็ดเสร็จอยู่ที่สถานศึกษา

4) สถานศึกษาทุกแห่งสามารถประกันคุณภาพได้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนการดำเนินงานและการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สามารถตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณชนได้

5) สถานศึกษามีการรวมพลังกันในการดำเนินงาน ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรและบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชน และการรวมกลุ่มสถานศึกษาจึงเป็นแนวทางหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมพลังให้สถานศึกษาสามารถจัดบริการได้อย่างกว้างขวางหลายรูปแบบ

สรุปได้ว่า เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยราชการที่สำคัญหน่วยหนึ่งที่จะกำกับ ติดตาม ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนั้นสถานศึกษาต้องมีการกำหนดนโยบาย และดำเนินการตามกรอบนโยบายที่กำหนด เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพนำไปสู่การประกันคุณภาพได้ ได้มีนักวิชาการ และนักบริหารสถานศึกษาได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

2.2.5 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญญา แก้วกีร (2548, หน้า 3) ได้กล่าวถึงในสถานการณ์ที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการปฏิรูปการ เรียนรู้และการปฏิรูประบบการบริหาร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดทำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาขึ้นใหม่ เพื่อนำไปสู่ความเจริญอกงามของบุคคลและสังคม ทั้งนี้ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปให้มีข้อกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไปให้หน่วยงานระดับปฏิบัติ ได้แก่

โรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษาให้มากที่สุด โดยราชการบริหารส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดและประเมินคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาเป็นประการสำคัญ ส่วนการบริหารงานวิชาการ การบริหารงาน งบประมาณและการเงิน การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป จะมีการกระจายอำนาจไปให้โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษารับผิดชอบดำเนินการเองเป็นสำคัญ โดยรูปแบบของการบริหารและการจัดการศึกษาตามข้อกำหนดดังกล่าวนี้ จัดเป็นรูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่เรียกว่า การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน ซึ่งการกระจายอำนาจการดำเนินการแบบเบ็ดเสร็จ หรือแบบบูรณาการ

หลังจากการปรับโครงสร้างการบริหารกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรับผิดชอบการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ได้กำหนด ขอบข่าย และภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยงาน 4 ด้าน และเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในแต่ละด้าน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 33- 73)

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับการศึกษาอื่น
- 1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวทัศน์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ

- 2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ

- 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
- 2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและทำรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.5 การบริหารการเงิน
- 2.6 การบริหารการบัญชี
- 2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
- 3) ด้านการบริหารงานบุคคล
- 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.4 วินัยและการศึกษาวินัย
- 3.5 การออกจากราชการ
- 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป
- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวทางการปฏิบัติ
- 4.7 การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
- 4.8 การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.12 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 4.13 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.14 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.15 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

4.16 งานบริการสาธารณะ

4.17 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทในการบริหารงานต่างๆ ของสถานศึกษา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยแบ่งออกเป็น 4 งาน แต่ละงานจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2.3 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

2.3.1 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล (Good governance) เป็นหลักการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีนักวิชาการและหน่วยงานได้ให้ความหมายของ ธรรมาภิบาล ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ประเวศ วะสี (2548, หน้า 486) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง กลไกของรัฐทั้งด้านการเมืองและการบริหารที่มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2548, หน้า30) ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง ระบบโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศ เพื่อที่ภาคต่าง ๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุข

สถาบันป๋วยอึ้งภากรณ์ (2548, หน้า10) ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการบ้านเมือง สังคม องค์กร สถาบันและธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความเปิดเผย โปร่งใส ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ ความชอบธรรมยุติธรรม ความมีคุณภาพประสิทธิภาพ และการมีมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมเป็นการทั่วไป

ไชยวัฒน์ คำชู (2548, หน้า 36 - 37) ให้ความหมายธรรมาภิบาลว่า จัดเป็นสภาวะของการพัฒนาและการบริหารกิจกรรมและนโยบายสาธารณะของชาติขั้นสูงสุด มีส่วนเสริมสร้างให้เกิด การเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความเป็นธรรมทางสังคม ในส่วนของการปฏิรูประบบบริหารราชการ จะใช้ธรรมาภิบาลเป็นวิธีการหรือเครื่องมือในการพิจารณาจัดการประเด็นปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาโครงสร้างสถาบัน การสร้างขีดความสามารถ การกระจายอำนาจหน้าที่ออกจากศูนย์กลาง ความสัมพันธ์ระหว่างนักรบการเมืองกับข้าราชการ การประสานงานและบทบาทการส่งเสริมธรรมาภิบาล

สรุปได้ว่า ธรรมนูญเทศบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้ภาคต่างๆ ของสังคมพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุข

2.3.2 ความสำคัญของหลักธรรมนูญเทศบาล

ธรรมนูญเทศบาล นับว่ามีความสำคัญต่อสังคมไทยและสังคมทุกประเทศทั่วโลก ดังมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมนูญเทศบาล ไว้ดังนี้

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2548, หน้า 16) ได้สรุปความสำคัญของธรรมนูญเทศบาลไว้ว่า เป้าหมายของธรรมนูญเทศบาล คือ การพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคม สร้างความเป็นธรรมให้กับทุกภาคในสังคม ไม่ใช่ภาคใดภาคหนึ่ง กระบวนการที่เป็นหัวใจของธรรมนูญเทศบาลมีอยู่ 5 ส่วนที่จะต้องเชื่อมโยงกัน ส่วนที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมของทุกภาคในการบริหารจัดการสังคม (Participation) ส่วนที่สอง คือ ความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ (Transparency) และส่วนที่สาม คือ ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถาม (Accountability) และถูกวิจารณ์ได้ รวมทั้งความรับผิดชอบในผลการตัดสินใจ

ประมวล รุจนเสรี (2548, หน้า 6) ได้สรุปความสำคัญของธรรมนูญเทศบาลไว้ว่า เป้าหมายของธรรมนูญเทศบาล คือ การปรับวิถีชีวิตวิธีบริหารราชการของประเทศไทยเสียใหม่ทั้งระบบโดยการกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคนทุกฝ่ายในประเทศจะร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา พัฒนานำแผ่นดินนี้ไปสู่ความมั่นคง ความสงบ สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกลตั้งอยู่บนฐานของความถูกต้องดีงามหรือธรรมนูญปไตย

สถาบันพระปกเกล้า (2549, หน้า 1- 2) ได้กล่าวว่า ธรรมนูญเทศบาล มีความสำคัญต่อการเกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตย ดังเห็นได้จากการที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติมาตราต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมนูญเทศบาล หากมีการนำแนวคิดธรรมนูญเทศบาลไปสู่การปฏิบัติ อย่างจริงจังแล้วจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และระบบการบริหารของรัฐบาลมีความยุติธรรม เป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของบ้านเมือง

อรรถ พรประเสริฐ (2549, หน้า 50 -51) กล่าวถึงความสำคัญของธรรมนูญเทศบาลว่า ระยะนี้การศึกษาด้านการบริหารทั้งภาครัฐและเอกชน ถือได้ว่าธรรมนูญเทศบาลเป็นมิติใหม่ของการบริหาร ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงาน ในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพตามที่ประชาชนต้องการ การสนับสนุนให้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับ

มากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลดการควบคุมจากส่วนกลาง การเรียกร้องความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคลและองค์กร

สรุปได้ว่า ธรรมชาติมีความสำคัญต่อการบริหารงานทุกระดับ โดยเป็นหลักเกื้อหนุน ความเป็นประชาธิปไตย จะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความสุจริตโปร่งใส และ ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

2.3.3 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นเรื่องเกี่ยวกับกรอบ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทางหรือวิธีการปฏิบัติ ในการพิจารณาองค์ประกอบธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นการนำแนวโน้มนโยบาย และหลักเกณฑ์การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลของหน่วยงานหลักที่มีความสำคัญ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบของหลักธรรมาภิบาล ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ.2546 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้ระบุถึงความสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอโดย ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อถือปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (ชนะศักดิ์ ยวนวรัตน์, 2548, หน้า 3-12)1)

1) หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมาย และกฎข้อบังคับ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับ เหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำนาจอใจหรืออำนาจตัวบุคคล

2) หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน พัฒนาดตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3) หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดย ปรับปรุงกลไกในการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

4) หลักความมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

5) หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6) หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้มีประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3.4 ความหมายของแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

ความหมายของแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีหน่วยงานและนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

หลักนิติธรรม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548, หน้า 36) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติของหลักนิติธรรม คือเผยแพร่ความรู้เรื่อง กฎ ระเบียบของหน่วยงานแก่ผู้รับบริการและประชาชนทั่วไปสร้างจิตสำนึก เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ในการใช้ ทบทวน ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกระบวนการด้วยความเป็นธรรม

หลักคุณธรรม

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ (2548, หน้า 10 - 11) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติของความชอบธรรม โดยเฉพาะความชอบธรรมในการบริหารงานบุคคล ไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่มอบหมายงานแบบเลือกปฏิบัติ ประเมินผลงานแบบไม่มีเหตุไม่มีผล ทำงานตามอำเภอใจ การทำงานต้องยึดหลักคุณธรรม การรักษาสีทธิและหน้าที่ต้องมีความฉลาดในการใช้อำนาจคุณธรรมของครู หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของครู และเป็นแรงผลักดันให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู กระทำหน้าที่ครูได้อย่างสมบูรณ์ และหลักคุณธรรมในการบริหารงาน หมายถึง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชอบธรรมในการบริหารงานบุคคล

หลักความโปร่งใส

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548, หน้า 29) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติของหลักความโปร่งใสไว้ คือ

1) ผู้บริหารกำหนดเป็นนโยบายให้มีการปรับปรุงกลไกการทำงานของข้าราชการให้เน้นการปฏิบัติงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์

2) ผู้บริหารทบทวนขั้นตอนและกฎระเบียบเกี่ยวกับการอนุมัติ อนุญาตให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และมีผู้รับผิดชอบในทุกขั้นตอน

3) ผู้บริหารปฏิบัติตนตามมติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างราชการใสสะอาด เช่น จัดทำแผนการสร้างความปลอดภัยในกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน รวมทั้งแผนการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานของตน

หลักการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548, หน้า 36 - 65) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติของการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องครอบคลุมในประเด็นต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่กระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมของประชาชน สะท้อนให้เห็น การเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยความสมัครใจ และเป็นประชาธิปไตย ในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผน การดำเนินโครงการและการแบ่งสรรประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรงและทรัพยากรเพื่อการพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรงดังกล่าว ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบาย และโครงสร้างการบริหาร รวมทั้งลักษณะทางเศรษฐกิจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน การมีส่วนร่วมของชุมชน

หลักความรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548, หน้า 8) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติของในหลักความรับผิดชอบ คือ

- 1) ให้ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี มีมาตรฐานหรือข้อกำหนดกับความประพฤติ
- 2) สร้างความสำนึกเรื่องความรับผิดชอบของตนเอง เช่น ใช้การมีส่วนร่วม ระบบการตรวจสอบ ระบบประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 3) ส่งเสริมผู้มีความรู้ความสามารถโดยใช้ระบบการให้รางวัลและระบบจูงใจอื่นๆ

หลักความคุ้มค่า

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548, หน้า 38) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติของหลักความคุ้มค่าดังนี้

- 1) สร้างจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในการประหยัดการใช้ทรัพยากร
- 2) ลดขั้นตอนการให้บริการ / การทำงาน
- 3) ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุน / เพิ่มผลผลิต
- 4) กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการทำงาน
- 5) มีระบบติดตามประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าในการดำเนินการ
- 6) มีระบบการรายงานผลที่สอดคล้องกับระบบการประเมินผล
- 7) ใช้เทคนิคการบริหารงานแบบใหม่สำหรับบางงานที่หน่วยงานไม่ต้องทำเอง

สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา คือการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 ประการ ที่มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อปลูกฝังและสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วนในสังคมไทยอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะเฉพาะหน้าที่ต้องให้ความสำคัญกับการรณรงค์สร้างความตระหนักและเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคม โดยการปรับเปลี่ยนความคิดและคุณค่าใหม่หรือปฏิรูปจากกระบวนการทัศน์เก่าให้สามารถเผชิญกับสภาพแวดล้อมในยุคใหม่ ที่มีลักษณะซับซ้อนเชื่อมโยงกันและมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้

2.3.5 ความสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ความสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ พอที่จะสรุปได้ดังนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (กรมการปกครอง 2548, หน้า 96-100) ได้ระบุว่าจากในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างมาก บางเรื่องมีผลในทางสร้างสรรค์ บางเรื่องมีผลในทางชะงักงัน หรือเกิดผลกระทบในทางที่ไม่พึงประสงค์ จนบางครั้งกลายเป็นวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงหาแนวทางในการจัดระเบียบราชการและวางมาตรการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ขึ้น จึงวางระเบียบได้ โดยระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542" โดยหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีความสำคัญ เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่จะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะ

รู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมือร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสอดคล้อง กับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกปัจจุบัน

จรัสศรี ทีปวิธ (2548, หน้า 33) ได้กล่าวว่า ธรรมาภิบาล เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง จะต้องเกิดขึ้นในองค์กรราชการ เป็นศูนย์การบริการภาครัฐ หากกลไกของรัฐ สามารถเดินได้อย่าง ถูกต้องบริสุทธิ์ยุติธรรมและโปร่งใส ก็จะทำให้ประชาชนได้รับการดูแล หรือได้รับบริการที่ดี

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ (2548, หน้า 76) กล่าวว่า ระบบการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย หรือการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นเงื่อนไขสำเร็จของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ สิบ พ.ศ 2550-2554 เป็นพื้นฐาน สำคัญของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหลือทั้งหมด ซึ่งต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการ ที่ดีทั้ง 6 ประการ ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส และหลักนิติธรรม บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปฏิบัติใน ทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในระยะ เร่งด่วนรวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันและวางรากฐานระบบเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, หน้า 25) ได้กล่าวถึงพระราช กฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 ไว้ว่า การ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการบริหารราชการเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายในแต่ละเรื่อง ได้แก่ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548 , หน้า 1) ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ของ พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 ไว้ ว่า

1) เพื่อจัดระเบียบบทบาทของสังคมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญให้ทุกภาคของสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคธุรกิจเอกชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ร่วมกันเป็นพลังในการ พัฒนาประเทศและสังคมให้ยั่งยืนและร่วมกันเสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันให้ประเทศ สามารถบรรเทา ป้องกัน แก้ไขภาวะวิกฤตที่อาจมีขึ้นในอนาคต

2) เพื่อเร่งสร้างธรรมาภิบาลหรือระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในภาครัฐ โดยเน้นที่หน่วยงานราชการโดยมีเป้าหมายในการสร้างคุณค่าสองลักษณะ คือ

2.1 เป็นกลไกสร้างเสริมความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน
ผู้รับบริการ

2.2 เป็นกลไกที่มีระบบบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดีและชักนำให้ภาคีอื่นในสังคม
ได้แก่ ประชาชน และธุรกิจเอกชน ร่วมกันพัฒนาบ้านเมืองด้วยความเต็มใจและเห็นแก่ประโยชน์
ของส่วนรวม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2548, หน้า 1) กล่าวว่า ธรรมมาภิบาล เป็นกระบวนการ
การตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบาย และกระบวนการนำการตัดสินใจหรือนโยบายนั้นไปสู่การ
ปฏิบัติโดยต้องเป็นการดำเนินการที่ปลอดภัยระดับ และเคารพต่อกฎหมาย

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมือง
และสังคมที่ดี หรือการบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาล เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ต้องดำเนินการ
เพื่อให้การพัฒนาประเทศสามารถบรรลุได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นหลักของความรับผิดชอบ
โปร่งใส และประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ตลอดจนช่วยกำกับทิศ
ทางการพัฒนาให้อื้อประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.3.6 แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาล

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548, หน้า 75-76) ได้เสนอแนวทางการ
บริหารงานโดยใช้หลักธรรมมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยแนวทางดังต่อไปนี้

1) เป็นไปตามหลักวิชาในเรื่องแนวปฏิบัติในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการ
บริหารงานโดยใช้หลักธรรมมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม
หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ที่มีความ
เหมาะสมและมีความเป็นไปได้

2) มีความเหมาะสมในเรื่องการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมมาภิบาลในการบริหาร
สถานศึกษาที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของสถานศึกษา

3) มีความเป็นไปได้ในเรื่องการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมมาภิบาลในการบริหารสถาน
ศึกษาที่มีเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมมาภิบาล ควรเป็นแนวทางที่เป็นตามหลัก
วิชาในเรื่องแนวปฏิบัติในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง ที่มีความถูกต้องเหมาะสม และเป็นไปได้
ตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และ
หลักความคุ้มค่า

2.3.7 แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริหารภาครัฐมากขึ้น สำนักนายกรัฐมนตรี จึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้ทุกกระทรวงทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2548, หน้า 60-65) ได้กล่าวถึงการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ทั้งนี้ แนวปฏิบัติงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ทั้ง 6 หลัก มีดังต่อไปนี้

1) หลักนิติธรรม แนวทางในการประยุกต์ใช้หลักนิติธรรม ประกอบด้วย

1.1 ให้ความรู้แก่สมาชิกในองค์กร เรื่อง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ สิทธิเสรีภาพ บทบาท และความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร รวมทั้งขอบเขตในการมีส่วนร่วมในการบริหารแบบประชาธิปไตย

1.2 พัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน และพัฒนาการผลิตบุคลากรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

1.3 องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วโปร่งใส ตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเป็นธรรม มีความประพฤติสุจริตปราศจากการคอร์รัปชัน นอกจากนี้ขนาดองค์กร อัตรากำลังคน และงบประมาณจะลดลง

1.4 สภาพสังคมในองค์กร มีข้อร้องเรียน คดีความและการฟ้องร้องรวมทั้งสถิติการทำผิดกฎต่าง ๆ ลดลงข้อบังคับและมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยในการแสดงความคิดเห็นในกรณีต่าง ๆ

2) หลักคุณธรรม แนวทางการดำเนินตามหลักคุณธรรม ประกอบด้วย

2.1 สถาบันการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เริ่มจากเยาวชน ในและนอกระบบการศึกษาของชาติอย่างจริงจัง

2.2 ผนรงค้ใช้หลักคุณธรรม อย่างกว้างขวางจริงจ้ง โดยเริ่มจากผู้บังคับบัญชา

2.3 ผนรงค้ให้สังคมร่วมสนับสนุนผู้ปฏิบัติที่มีคุณธรรมที่ถูกรังแก โดยมีผู้มีอำนาจเหนือกว่ารวมถึงการยอมรับ เชิดชูให้เกียรติ และการให้ Incentives ในรูปแบบต่าง ๆ

2.4 องค์กัรระดับต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึกด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ

2.5 ทุกหน่วยงานภาครัฐ ควรีหลักจริยธรรมของตนเอง หรือจริยธรรมแต่ละสาขาวิชาซีพอย่างเปิดเผย

3) หลักความโปร่งใส แนวทางการดำเนินการตามหลักความโปร่งใส ประกอบด้วย

3.1 ส้ารวจความเห็นชอบของบุคลากรในหน่วยงานในเรื่องความโปร่งใส

3.2 บุคลากรตระหนักในความสำคัญและปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการปกครอง พ.ศ. 2539

3.3 ปรับปรุงระบบเอกสาร ระบบสารสนเทศให้เป็นระเบียบสะดวกต่อการใช้งานและการสืบค้น ตรวจสอบของประชาชน

3.4 จัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับให้บริการของส่วนราชการที่เข้าใจง่าย สะดวกต่อการติดต่องานของหน่วยงานประชาชน

3.5 มีระบบการประชาสัมพันธ์ภายในและภายนอกองค์กัร

3.6 สร้างทัศนคติที่ดีในการให้บริการข้อมูลข่าวสารและตอบข้อสงสัยของประชาชน

4) หลักความรับผิดชอบ แนวทางในการดำเนินการตามหลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย

4.1 ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งการสร้างแบบอย่างที่ดี ด้วยการ ยกย่องและส่งเสริมความประพฤติของบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี

4.2 สร้างความรับผิดชอบของตนเอง โดยใช้การมีส่วนร่วม มีระบบตรวจสอบและการประเมินผลที่น่าเชื่อถือได้

4.3 ส่งเสริมผู้มีความสามารถ โดยการให้รางวัลและลงโทษที่เหมาะสม รวมทั้งการจูงใจด้วยค่าตอบแทนและอื่น ๆ

5) หลักความมีส่วนร่วม แนวทางในการดำเนินการตามหลักความมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

5.1 องค์กัรต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน พร้อมทั้งออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้บุคลากรในองค์กัรถือปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนากลไกระบบการทำงานและการบริหารจัดการให้มี

ประสิทธิภาพ เพื่อเชื่อมต่อการสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรและประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

5.2 กระจายอำนาจ การบริหารจัดการส่วนบุคคลตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้บุคลากรสามารถบริหารภารกิจตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างตรงตามความต้องการ

5.3 รณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรและประชาชน เห็นคุณค่าความสำคัญของการมีส่วนร่วม

5.4 จัดทำคู่มือชี้แนะแนวทางการมีส่วนร่วมในงาน/โครงการต่าง ๆ รวมทั้ง ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนซึ่งจะทำให้การมีส่วนร่วมนั้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5.5 แสดงผลลัพธ์จากการเข้ามามีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชน ได้ทราบพร้อมทั้งมีรางวัลตอบแทนแก่เจ้าของความคิดเห็นที่นำไปสู่การปฏิบัตินั้น ๆ

5.6 สร้างหลักประกันในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานขององค์กร

6) หลักความคุ้มค่า แนวทางการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่า ประกอบด้วย

6.1 ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานต้องให้ความสำคัญ

6.2 ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นหรือเบ็ดเสร็จในขั้นตอนเดียว เพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว

6.3 ปฏิบัติงานอย่างประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลา และบรรลุวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

6.4 กำหนดมาตรฐานการทำงานในหน้าที่และเป้าหมายให้ชัดเจน

6.5 สร้างระบบความคุ้มค่า และรายงานผลการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อการตรวจสอบ

6.6 นำเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงาน

6.7 เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า

6.8 รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลภายนอก เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานในองค์กร

6.9 ให้ความสำคัญกับระบบติดตามประเมินผลและควรประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทราบเป็นระยะ ๆ

6.10 ใช้ระบบการประเมินปฏิบัติงาน และใช้การจัดสรรงบประมาณเป็นเครื่องมือในการพิจารณางบประมาณในโครงการ

6.11 จัดสรรงบประมาณตามผลสัมฤทธิ์ของงาน

6.12 ปรับปรุง ระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักความคุ้มค่า

6.13 ให้รางวัลหน่วยงาน / กลุ่ม / บุคลากรที่ดำเนินการในวิธีดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง
คุ้มค่าที่สุด

ทั้งนี้ให้หน่วยงานภาครัฐทุกแห่งแต่งตั้งกรรมการดูแล ติดตาม และรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการที่จัดทำขึ้น และแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับหลักใดหลักหนึ่งใน 6 หลักดังกล่าว หรือแผนงานโครงการเดียวอาจสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหลายหลักก็ได้ เมื่อปฏิบัติแล้วให้หน่วยงานราชการรายงานผลตามขั้นตอนและรายงานไปตามลำดับในเวลาที่กำหนดในขั้นตอนการดำเนินการ

2.4 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เนื่องจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานราชการซึ่งเป็นนิติบุคคล จึงจำเป็นต้องอ้างอิงการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นการบริหารที่ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ช่วยให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนช่วยให้การพัฒนาปรับปรุงที่กำลังดำเนินการหรือวางแผนดำเนินการพัฒนาในอนาคต ประสบความสำเร็จโดยเน้นผลการปรับปรุงการบริหารงานให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นในโรงเรียนได้นั้น ต้องมีการนำไปปฏิบัติ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะนโยบายมาดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ การสร้างแนวคิด หลักการ และวิธีการสร้างเสริมธรรมาภิบาล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวทางปฏิบัติที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ โดยสรุปมีขั้นตอนใหญ่ๆ 3 ขั้นตอน (สุวรรณ ทองคำ, 2548, หน้า 71) คือ ขั้นตอนการสร้างควมตระหนักถึงความสำคัญของการมีธรรมาภิบาล ขั้นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง และขั้นการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

การนำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2546 มากำหนดเป็นกรอบในการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ประการ ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักคุ้มค่า ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 ด้านหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎกติกา และการปฏิบัติตามกฎกติกา ที่ตกลงกันได้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ เป็นไปด้วยความชอบธรรม เนื้อหาของกฎหมายมีความทันสมัย เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตาม กฎหมายและข้อบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติและไม่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ พัสดุ และบริหารงานบุคคล เชื้อต่อการบริหารที่คล่องตัว และรับผิดชอบต่อผลงานและประชาชนแต่ละองค์กร กฎ กติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือเข้าประชุมตรงต่อเวลา การให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค รวมถึงมีข้อตกลงในการปรับเปลี่ยนหน้าที่ภายในองค์กร(สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548, หน้า 9)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักนิติธรรมว่า ประกอบด้วย กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเป็นธรรม สามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้ มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของตนเอง เข้าใจในกฎเกณฑ์และมีส่วนร่วมในกรณีต่าง ๆ (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2548, หน้า 18)

แนวปฏิบัติตามหลักนิติธรรมดังกล่าว ทั้งเจตนารมณ์ สาระ และการบังคับใช้ต้องมีความยุติธรรม เป็นธรรมสามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้ มีความเสมอภาคแก่ทุกฝ่าย เชื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ ไม่ใช่เพื่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คำนึงสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกในสังคมเชื้อต่อการใช้ที่คล่องตัว และรับผิดชอบต่อผลและสมาชิกในสังคมกฎหมายและเกณฑ์ต่างๆ ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การร่าง การตรา และการบังคับใช้ ดำเนินการได้ทันเหตุการณ์ มีความโปร่งใสชัดเจน ตรวจสอบได้ และสามารถคาดการณ์ได้โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายมีการบังคับใช้ และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตกลงไว้ อย่างเคร่งครัดไม่ปฏิบัติตามอำเภอใจ จากความหมายและแนวปฏิบัติดังกล่าวจะเห็นว่า หลักนิติธรรมมีความสำคัญ และมีประโยชน์ต่อสังคมในการใช้เป็นหลักการปกครองและการบริหารจัดการใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม และเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมต้องถือเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติจนเป็นนิสัยและ

เป็นค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและสันติสุขในหมู่คณะ อันจะส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (สุวรรณ ทองคำ, 2548, หน้า 28)

โดยสรุป หลักนิติธรรม หมายถึง หลักการใช้กฎเกณฑ์เป็นบรรทัดฐานในการปกครอง กฎเกณฑ์นี้อาจหมายถึงตัวบทกฎหมาย ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงในระดับ ต่าง ๆ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และศีลธรรมด้วย โดยการใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเป็นธรรมและมีความชอบธรรม ได้รับการยอมรับและปฏิบัติตาม

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษา อันเป็นที่ยอมรับของบุคลากร และทุกคนยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจส่วนตัวบุคคล

2.4.2 ด้านหลักคุณธรรม

คุณธรรมเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่ทุกฝ่ายต้องการ ให้เกิดขึ้นตามแนวนโยบายแห่งรัฐ รัฐมุ่งเสริมสร้างคุณธรรมให้เกิดแก่ประชาชนทั่วไป และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐ ในด้านการจัดการศึกษาอบรมมุ่งให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม ซึ่งเป็นแนวนโยบายในการกำหนดความมุ่งหมายการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คุณธรรม ดังนั้น คุณธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับจากสังคมและเป็นความคาดหวังทั้งของราชการและสังคมที่จะได้เห็นข้าราชการได้ประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะครู ยิ่งได้รับความคาดหวังไว้ในระดับสูงกว่าข้าราชการในตำแหน่งอื่น เพราะต้องดำรงอยู่ในตำแหน่งที่เป็นทั้งครูและเป็นผู้บังคับบัญชา จึงจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติทั้งในด้านคุณธรรม และหน้าที่การงานแก่ผู้ร่วมงาน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถครองตน ครองคนครองงาน อันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระธรรมปิฎก (2548, หน้า 18) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม คือ คุณสมบัติที่เสริมจิตใจ ให้ดีงามให้เป็นจิตใจที่สูงประณีตและประเสริฐ เช่น ความรักความเมตตา ความสงสาร อยากรให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความยินดี การวางตัวเป็นกลาง ความมีน้ำใจเสียสละ ความกตัญญูตเวที ความละเอียดและกลัวบาป ความเคารพนบถ และความสุภาพอ่อนโยน

เมื่อพิจารณาความหมายของคุณธรรมดังกล่าว สรุปได้ว่า ความดีงามที่ปลูกฝังอยู่ในจิตใจจนเป็นนิสัย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสม และมีผู้กล่าวถึงการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมไว้ดังนี้

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 กล่าวถึงการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมว่า เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทย มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ ประชาชนแต่ละคนทำหน้าที่อย่างถูกต้อง เลือกรับงานที่สุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมายและเป็นพลเมืองดี คือ ถือปฏิบัติตามพระราชธรรม ได้แก่ สัจจะ การรักษาความสัตย์ ทมะ การรู้จักขมใจตนเอง ขันติ การอดทน อดกลั้น และอดออม และจาคะ การรู้จักละวางความชั่วความทุจริตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่คนไทยทุกคนในโอกาสครบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อปี 2525 กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนด้วย ผู้แทนประชาชนที่เข้าไปบริหารราชการ ต้องเข้าสู่หน้าที่ด้วยความชอบธรรม ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำ จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรม ให้มีประสิทธิภาพ ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน มีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน และต่อผู้ร่วมงาน และต่อประชาชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548, หน้า 7)

คุณธรรมในการบริหารเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะทำให้เป็นที่เคารพยกย่องนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้การบริหารงานดำเนินได้ด้วยความสำเร็จราบรื่น ทำให้ผู้ร่วมงานอยู่ร่วมกันอย่างมีสุข ทุกคนมีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพและทำให้อาชีพมีเกียรติเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีย่อมมีคุณธรรมในการบริหาร โดยสามารถนำหลักธรรมทางศาสนามาเป็นแนวทางในการบริหารงาน เช่น หลักพรหมวิหาร 4 โดยให้ความรัก ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน และมีความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สัมปยุตธรรม 7 คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักบริษัท และรู้จักบุคคล สังคหะวัตถุ 4 ซึ่งเป็นธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์ การช่วยเหลือผู้อื่น และการปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย อิทธิบาท 4 ได้แก่ ความพอใจ ความพยายาม ความตั้งใจ และความมีสติไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เป็นต้น นำแนวทางการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จะต้องยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ ให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การเข้าสู่

ตำแหน่ง ต้องเป็นไปด้วยความชอบธรรม จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม มีประสิทธิภาพ แก่ผู้ใต้บัญชาอย่างเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารต้องมีความอดทน อดกลั้น และยอมรับทัศนคติที่หลากหลาย เมื่อมีข้อขัดแย้งต้องการทางยุติด้วยเหตุผล

2.4.3 ด้านหลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใสเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยเฉพาะผลการดำเนินงานรายงานทางการเงิน จะต้องเปิดเผยและมีความโปร่งใส เชื่อถือได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักความโปร่งใส มีผู้กล่าวถึงสาระสำคัญไว้ต่างๆ ดังนี้

ความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนเข้าถึงได้สะดวกและมีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน (สุวรรณ ทองคำ, 2548, หน้า 31)

ความสุจริตและโปร่งใส การบริหารราชการที่มีความสุจริตและโปร่งใสรวมถึงการมีระเบียบและการดำเนินงานที่เปิดเผย ตรงไปตรงมาประชาชนสามารถเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี เป็นธรรม ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลหรือประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบและติดตามผลได้ (สมาน รังสิโยกฤษฎ์, 2548, หน้า 33)

หลักความโปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การให้สังคมเป็นสังคมที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ช่วยให้การทำงานภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์และบุญมี ลี, 2548, หน้า 42)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปรับปรุงกลไกการทำงานของสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา และมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน ผู้บริหารต้องสื่อสารให้เจ้าหน้าที่เข้าใจนโยบาย เป้าหมาย การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกในสังคมเข้าถึงได้โดยไม่ปิดบังอำพราง และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้อง การปฏิบัติงานส่วนต่าง ๆ ด้วยโปร่งใสจะทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาทุกคนจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.4.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

หลักความมีส่วนร่วม เป็นหลักการหนึ่งของหลักธรรมาภิบาล อาจกล่าวได้ว่าหลักความมีส่วนร่วมมีความสำคัญที่สุดในหลักธรรมาภิบาล ถ้ามองอย่างผิวเผิน เมื่อกล่าวถึงหลักธรรมาภิ

บาล คนส่วนใหญ่จะนึกถึงความโปร่งใสเป็นอันดับแรก แต่ถ้าพิจารณาให้ดีหลักที่มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังและส่งเสริมหลักอื่นๆ นั้นคือ หลักความมีส่วนร่วม ทำนองเดียวกับที่หลักความมีส่วนร่วมเป็นหลักการสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย องค์กร สถาบันการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายหลักการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

หลักความมีส่วนร่วม ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2546 หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าการแจ้งความเห็นการได้สวนสาธารณะการประชาพิจารณา หรือการแสดงประชามติ (วีระ ไชยธรรม, 2548, หน้า 11)

สมาน รังสิโยภุชณ์ (2548, หน้า 10-11) ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การบริหารราชการที่ประชาชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าร่วมในทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านกลุ่มผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยชอบธรรม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเสรีนี้รวมถึงการให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชน และประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์

ความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นประชาชนหรือบุคลากร ในหน่วยงานได้ร่วมรับรู้แสดงความคิดเห็นร่วมปฏิบัติหรือตัดสินใจ ตลอดจนร่วมสนับสนุน ติดตามและตรวจสอบ การปฏิบัติตามสิ่งที่ตนได้ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์เป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความพึงพอใจ ความรัก ความเข้าใจ ความสามัคคี ความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความคิดสร้างสรรค์ เกิดทีมงาน ที่จะเป็นพลังในการดำเนินงานในบรรล่วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเครื่องมือต่อต้านการทุจริตที่ทรงพลัง ทำให้สังคมมีความสุจริต โปร่งใส

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างหลักความมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการ มีการจัดทำแผนดำเนินงาน และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

2.4.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ทางราชการ หรือที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกต่อหน้าที่ สังคม

ประชาชน และประเทศโดยคำนึงผลประโยชน์ของผู้รับบริการ และส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานดังกล่าว ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียหาย ตลอดจนพร้อมแสดงข้อเท็จจริง ในการประกอบภารกิจต่อสาธารณชนสามารถชี้แจงเหตุผลได้ และพร้อมต่อการรับการตรวจสอบจากสาธารณะ (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2548, หน้า 42)

สมาน รั้งสิโยกฤษฎ์ (2548, หน้า 10-15) กล่าวว่า การมีพันธะความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการบริการราชการที่มีความรับผิดชอบต่อในภาระหน้าที่ และบทบาทที่มีต่อสาธารณชน โดยมีการจัดองค์การหรือการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม การที่จะถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงาน ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ และการใช้ทรัพยากรสาธารณะผู้บริหารกิจการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอย่างเคร่งครัด การละเลยไม่ว่าจะเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อ อาจจะนำมาซึ่งความเสียหายอย่างรุนแรงต่อกิจการ ซึ่งผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่อเต็มที่ แนวทางปฏิบัติที่จะสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม กล่าว ต้องมีการระบุนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อกำหนดอื่น ๆ อย่างเคร่งครัด ต้องมีกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างเสมอภาค ดำเนินงานโดยมุ่งผลที่ผู้รับบริการเป็นสำคัญ ต้องจัดให้มีกลไกตรวจสอบจากภายนอก ต้องจัดให้มีการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง และยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจและการกระทำทั้งผลดีและผลเสียและสามารถอธิบายเหตุผลในการกระทำนั้นได้ การปฏิบัติหรือดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม จะทำให้การดำเนินงาน โดยรวมเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่ซ้ำซ้อนและมีความโปร่งใส ทรัพยากรและพลังงานต่าง ๆ ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหลักความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา การใส่ใจปัญหาและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และกล้าที่จะยอมรับผลจากสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

2.4.6 ด้านหลักความคุ้มค่า

หลักความคุ้มค่าว่าหมายถึง การบริหารจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องมีความเข้าใจอย่างดีในเรื่องประสิทธิภาพ และความคุ้มค่าของโครงการผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาคธุรกิจเอกชนหรือภาคประชาชนทำได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไป เลือกนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (สุวรรณ ทองคำ, 2548, หน้า 40)

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2548, หน้า 58) เสนอหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับหลักความคุ้มค่าว่า ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รัฐสามารถจัดสรรและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อสนองตอบความต้องการของคนในสังคม โดยรวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากความหมายหลักความคุ้มค่าดังกล่าว จะเห็นว่าการที่จะปฏิบัติและดำเนินการใดๆ ให้เป็นตามหลักความค่านั้นต้องคำนึงถึง ความประหยัด ประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับคำนึงถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผล มององค์รวม คำนึงถึงผลระยะยาว การปฏิบัติที่เป็นเลิศทุกด้านมีระบบคุณภาพมาตรฐาน การรู้จักเลือกวิธีการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้บุคลากรต้องได้รับคุณภาพมาตรฐานการพัฒนาความสามารถอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ จะเห็นว่าความมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมีความเกี่ยวข้องกับคุณค่าเป็นอย่างมาก และเป็นสิ่งที่ควรทำความเข้าใจ กล่าวคือ ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลสำเร็จ หรือผลที่เกิดขึ้น ส่วนประสิทธิผลนั้น หมายถึง ความสามารถที่ทำให้งานเกิดความสำเร็จ การที่จะกล่าวว่างค์กรมีประสิทธิผลโดยคำนึงถึงแต่ผลสำเร็จ หรือผลที่เกิดขึ้นของงานเพียงอย่างเดียวยังไม่เป็นการเพียงพอ จะต้องพิจารณาลึกลงไปอีกว่าผลสำเร็จหรือผลของงานนั้น สนองตอบหรือบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างไร หรือว่าบนความสำเร็จของงานนั้น มีการใช้ทรัพยากรทั้งในด้านเงินทุนระยะเวลา และบุคลากรมากเกินไปจนทำให้ความสำเร็จได้ ดังนั้น การวิเคราะห์ประสิทธิผลจะต้องพิจารณาประสิทธิภาพหรือความสามารถที่ทำให้เกิดความสำเร็จควบคู่กันไปด้วย

สรุปได้ว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยความประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำหลักความคุ้มค่าไปบริหารจัดการในสถานศึกษา และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา

และแรงจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาช่วยกันประหยัด วัสดุต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์และมีคุณภาพ รวมทั้งรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

หลังจากที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานแล้ว จึงมีภารกิจที่จะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในระบบงานของโรงเรียนการ สร้างธรรมาภิบาลในโรงเรียน จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร หลักธรรมาภิบาลในการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารงานภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ จึงกล่าวได้ว่า ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและหลักธรรมาภิบาลต่างเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (อนุสรณ์ คุ่มสมบัติ, 2549, หน้า 52)

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 1, 2553, หน้า1-3)

2.5.1 สภาพทั่วไปการจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอลำปลายมาศ อำเภอบ้านด่าน และอำเภอขามเฒ่า

2.5.2 อำนาจหน้าที่ในการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้น รับทราบและกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4) กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6) ประสานระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรด้านบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9) ดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10) ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจกรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.5.3 กลยุทธ์การบริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน

1) พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นองค์กรมาตรฐาน ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2) ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3) ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดระบบการประกันคุณภาพภายในให้ได้ตามมาตรฐาน

4) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและพัฒนาครู โดยเน้นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

5) ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

6) เร่งรัดพัฒนาความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้โรงเรียนเพื่อการบริหารจัดการและการเรียนรู้

7) พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย

8) สร้างความเข้มแข็งให้สถานักเรียน มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวิถีประชาธิปไตยบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม และเสริมสร้างคุณธรรม ความรักชาติ

9) สร้างความเข้มแข็งให้องค์คณะบุคคลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเชิงบูรณาการอย่างเป็นระบบ

10) ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ปลูกฝังคุณธรรม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระ

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กวัยการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ครอบคลุมทุกประเภทและทุกพื้นที่บริการ

1) ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและรณรงค์ให้มีการศึกษาต่อเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ที่ 3 เร่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐาน เน้นคุณธรรมนำความรู้และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

- 1) ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาพัฒนาสุขภาพพลานามัยของนักเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน มีทัศนคติภาพที่ดี โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
 - 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาและให้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
 - 4) เร่งรัดพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
 - 5) เร่งรัดพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการประเมินระดับชาติสูงขึ้น
 - 6) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
- กลยุทธ์ที่ 4 เร่งรัดพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่มืออาชีพ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การจัดการเรียนรู้มาใช้เพื่อบริหารจัดการ และจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1) เร่งรัดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้และเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
 - 2) เร่งรัดพัฒนาครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3) เร่งรัดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

รับขวัญ ภาคภูมิ (2549, หน้า 80-81) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามทัศนะของข้าราชการครู สรุปผลได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็น

รายด้านพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกด้านอยู่ในระดับมาก

พรหมเมศร์ คำผาบ (2550, หน้า 71-72) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ หลักความโปร่งใส ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักนิติธรรม และเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูผู้สอน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาพรวมและรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้ง 3 ขนาด มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่น้อยที่สุด ตามลำดับ

ไพฑูรย์ บังชิต (2550, หน้า 148-153) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม เมื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประเสริฐ อาสนาทิพย์ (2550, หน้า 86) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนดงมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

แตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

วิชัย โนนทิง (2550, หน้า 118-119) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และอยู่ในระดับปานกลาง คือ หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้าน พบว่าหลักความคุ้มค่าของข้าราชการครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ชรินทร์ แฝงดี (2551, หน้า 74-75) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสสามัคคีมีปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหามากที่สุด คือ หลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบต่อ

สุชิน เรื่องบุญส่ง (2551, หน้า 120-123) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การปฏิบัติงานผู้บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การปฏิบัติงานผู้บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อัมพร พุดมี (2551, หน้า 131) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุรธานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ใน

โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่

ลาวัลย์ เฟื่องประยูร (2553, หน้า 66-67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮอย (Hoy, 1991, pp. 15-17) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารกับความจงรักภักดีของผู้ใต้บังคับบัญชาจากคณะครู โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านกิจสัมพันธ์ สามารถใช้ทำนายความจงรักภักดีของคณะครูได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่จากการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่าพฤติกรรมด้านกิจสัมพันธ์ทำนายได้ดีกว่าด้านมิตรสัมพันธ์

ทอฟฟ์ (Taff, 1998, p. 4286A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทพฤติกรรมของผู้บริหารและความสำเร็จของโรงเรียน โดยศึกษา เพื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจากครู 536 คน ในโรงเรียน 25 โรงเรียน เป็นครูที่สอนเต็มเวลาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของมลรัฐออลาบามา สหรัฐอเมริกา พบว่า บทบาทพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน มีผลต่อการประสบความสำเร็จของโรงเรียน

คลาร์ค (Clarke, 2001, p. 35) ได้วิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลหลักการกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศกัวเตมา การกระจายอำนาจทางการเมืองคือ ประเด็นสำคัญของการวิจัย โดยเสนอแนะว่าการกระจายอำนาจจะทำให้ท้องถิ่นมีส่วน

ร่วมมากขึ้นการกระจายอำนาจทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีกว่าซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ ในโครงการสร้างการบริหารรัฐของประเทศอาร์เจนตินาในการวิจัยจะใช้การทดสอบว่าการกระจายอำนาจมีส่วนช่วยเพิ่มระดับของการตอบสนองความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นมากขึ้นได้หรือไม่โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการจัดการสนทนาแบบกลุ่มเพื่อรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างต่างก็ยอมรับว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านบวกในการบริหารของรัฐบาลส่วนท้องถิ่นจริง แต่ก็ยังให้ความสำคัญกับบทบาทของกลุ่มพรรคการเมืองในส่วนท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงมากกว่า จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการบริหารการเมืองในระดับท้องถิ่นและยังเปิดเผยให้เห็นความสัมพันธ์ภายในคณะรัฐบาลซึ่งยังถูกซ่อนเร้นไว้และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มีพื้นฐานมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดในเรื่องของการบริหารรัฐบาลในท้องถิ่น จึงสนับสนุนให้มีการพิจารณาหลักการเกี่ยวกับการกำกับดูแลในแบบประชาธิปไตย

คิมเมท (Kimmeth, 2005, p. 32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ พบว่าในประเทศที่พัฒนาแล้วหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย 4 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศ และเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา โดยศึกษาว่าประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาล ในการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 2004 ซึ่งพบว่า หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูป รูปแบบการปกครอง นอกจากนี้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการเมือง การปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้พัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะที่บ้านเมืองมีความไม่แน่นอน เศรษฐกิจฝืดเคือง เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นรูปแบบ การบริหารแนวใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เมื่อนำไปใช้ซึ่งนั่นก็คือจุดประสงค์สำคัญของหลักธรรมาภิบาล

มาเซลลา (Marcella, 2007, หน้า 25) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างคณะผู้บริหารโรงเรียนของเขตการศึกษาโมริองโก กลุ่มตัวอย่างของคณะผู้บริหารโรงเรียนในเมืองซานเบนอดิโน มลรัฐแคลิฟอร์เนียได้ เจตนาเพื่อค้นหาว่าการปฏิบัติหน้าที่ประจำจะส่งผลกระทบต่อ การบริหารงานโรงเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งในอดีตการทำงานที่มีประสิทธิภาพคือการทำงานอย่าง มีระเบียบแบบแผน งานวิจัยนี้จึงทำเพื่อวิเคราะห์ จำแนก หาค่าเชิงพรรณนา ศึกษาความได้เปรียบ ในการตั้งคณะบริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดกับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนของตนมากกว่าคณะทำงานใน

อดีตภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ตามหลักธรรมาภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน ผลการวิจัยยังบอกว่าคุณสมบัติของโรงเรียนควรมีภาวะผู้นำ และยึดความต้องการของนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยก็จะทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหารงานสูงมากขึ้นอีก เพราะฉะนั้นคณะผู้บริหารโรงเรียนควรปรับโครงสร้างใหม่จะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ทำให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาที่ดีขึ้นต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องนำมาเป็นหลักในการบริหารองค์กร เพราะการที่หน่วยงานจะให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการได้ และในการบริหารจัดการศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้แล้ว พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำด้านความสามารถทางวิชาการ และความสามารถในการบริหาร อันจะส่งผลต่อความเข้าใจอันดีของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้าราชการครู ให้มีความร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดสัมฤทธิ์ผลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 2594 คน ดังนี้

ตำแหน่ง จำแนกเป็น

- ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 202 คน
- ครูผู้สอน จำนวน 2392 คน

ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น

- ขนาดเล็ก จำนวน 489 คน
- ขนาดกลาง จำนวน 1790 คน
- ขนาดใหญ่ จำนวน 315 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 464 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ซึ่งจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา และได้โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา(บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 43 – 46) ดังนี้

ตำแหน่ง จำแนกเป็น

- ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน

- ครูผู้สอน จำนวน 331 คน

ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น

- ขนาดเล็ก จำนวน 102 คน

- ขนาดกลาง จำนวน 315 คน

- ขนาดใหญ่ จำนวน 47 คน

โดยมีขั้นตอนในการสุ่ม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จำแนกประชากรที่เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนตามขนาดสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ของประชากรผู้บริหาร ได้กลุ่มตัวอย่าง 133 คน ประชากรที่เป็นครูผู้สอน ได้กลุ่มตัวอย่าง 331 คน รวมทั้งสิ้น 464 คน

ขั้นตอนที่ 3 เทียบสัดส่วนตามจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 4 สุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก (Simple random sampling) ให้ได้จำนวนตามที่ต้องการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของ สถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
1. ขนาดเล็ก	65	424	489	43	59	102
2. ขนาดกลาง	129	1661	1790	85	230	315
3. ขนาดใหญ่	8	307	315	5	42	47
รวม	202	2392	2594	133	331	464

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปจัดทำแบบสอบถาม

3.3.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

3.3.3 กำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถามให้ตรงตามขอบข่ายตัวแปรที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

3.3.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1) นายพงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว

การศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตำแหน่งปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2) นายสัมฤทธิ์ กางเพ็ง

การศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนบ้านหนองกงวิทยาคาร
ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3) นายศิริกุล นามศิริ

การศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 1
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00 แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ พิจารณาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

3.3.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try – out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวนเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และครูผู้สอน จำนวน 15 คน

3.3.8 นำแบบสอบที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - total

correlation) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.20 ขึ้นไป ทั้งนี้โดยเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนก ตั้งแต่ $r = 0.20$ เป็นข้อคำถามในแบบสอบถามที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง ผลปรากฏว่า แบบสอบถามด้านสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.29 ถึง 0.86 ส่วนแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 ถึง 0.90

3.3.9 นำแบบสอบถามแต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ตามต้องการมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า แบบสอบถามด้านสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ส่วนแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

3.3.10 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.4.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

3.4.2 ผู้ศึกษานำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พร้อมกับแบบสอบถามจำนวน 464 ฉบับ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง

3.4.3 ผู้ศึกษาติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 464 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.5.2 วิเคราะห์สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 100)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5.3 วิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 100)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent samples)

3.5.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent samples)

3.5.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตาม

ขนาดของสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

3.5.7 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ หรือนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า63)

สูตรหาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง

$$IOC = \frac{\sum_{i=1}^n Ri}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามวัตถุประสงค์ หรือนิยามศัพท์เฉพาะ

R_i แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2) อำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 99, 109)

$$r_{xy} = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม
	$\sum x$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อ
	$\sum y$	แทน ผลรวมของคะแนนรวม
	$\sum x^2$	แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนน
	$\sum y^2$	แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนนรวม
	$\sum xy$	แทน ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมแต่ละคู่
	N	แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	n	แทน จำนวนข้อมูลตัวอย่าง

3) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 99) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ ความเชื่อมั่น
	N	แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัดทั้งฉบับ
	S_i^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	S^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

3.6.2 สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย

- 1) ความถี่ (Frequency) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 104 - 105)
- 2) ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 96)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน ค่าร้อยละ
	f	แทน ค่าความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

- 3) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 104 - 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

4) หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 104 - 105)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสองทั้งหมด

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 115, 118)

1) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดย การทดสอบที (t - test แบบ Independent samples)

2) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดย การทดสอบที (t - test แบบ Independent samples)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t = ค่าที - เทสต์ (t-test)

$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

$S_1^2 \cdot S_2^2$ = ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และ
กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

$n_1 \cdot n_2$ = จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

3) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

4) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

การวิเคราะห์หาความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) หรือ (F-test)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2594 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 464 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า ด้านสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.29 ถึง 0.86 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ด้านปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 ถึง 0.90 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น การทดสอบ t – test (Independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ตามที่คาดหวัง ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
F	แทน	ค่าที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ F เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean of square)
df	แทน	ขั้นของความอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ (frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งโดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent samples)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งโดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent samples)

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นบุคลากร จำนวน 464 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
	N= 464	100%
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	133	28.66
1.2 ครูผู้สอน	331	71.34
รวม	464	100.00
2. ขนาดสถานศึกษา		
2.1 ขนาดเล็ก	102	21.98
2.2 ขนาดกลาง	315	67.89
2.3 ขนาดใหญ่	47	10.13
รวม	464	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.66 ครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 71.34 ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 21.98 สถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.89 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 10.13

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ดังตารางที่ 3 – 9

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.22	0.61	2	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.40	0.67	1	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.78	0.81	5	มาก
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.80	0.85	4	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.93	0.85	3	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.38	0.83	6	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.92	0.77		มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านหลักนิติธรรม ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และด้านที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาวรบุรี เขต 1 ด้านหลักนิติธรรม

ข้อ	ด้านหลักนิติธรรม	ระดับการปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน	4.29	0.62	3	มาก
2.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน	4.42	0.59	1	มาก
3.	ผู้บริหารวางแผนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างถูกต้องเป็นรูปธรรม	4.20	0.53	5	มาก
4.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	4.23	0.55	4	มาก
5.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	4.04	0.74	7	มาก
6.	ผู้บริหารใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน	4.14	0.68	6	มาก
7.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัยตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.38	0.57	2	มาก
8.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ให้ทันสมัย	4.03	0.63	8	มาก
	เฉลี่ย	4.25	0.61		มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ โดยมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และ ข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ให้ทันสมัย ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม

ข้อ	ด้านหลักคุณธรรม	ระดับการปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นความถูกต้อง ดีงาม	4.44	0.72	5	มาก
2.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.36	0.64	7	มาก
3.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร	4.31	0.73	9	มาก
4.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.34	0.68	8	มาก
5.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	4.46	0.63	2	มาก
6.	ผู้บริหารเป็นผู้มีวินัยในตนเอง	4.26	0.71	10	มาก
7.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน	4.54	0.57	1	มากที่สุด
8.	ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน	4.39	0.60	6	มาก
9.	ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างเหมาะสม	4.45	0.69	4	มาก
10.	ผู้บริหารเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพในกาปฏิบัติงาน	4.46	0.69	3	มาก
	เฉลี่ย	4.40	0.67		มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมากและข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาวีรชัย เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส

ข้อ	ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับการปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	สถานศึกษามีการประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบแผนงาน โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	3.97	0.81	2	มาก
2.	สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม	3.88	0.97	5	มาก
3.	สถานศึกษาจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการให้บริการของสถานศึกษาที่เข้าใจง่าย สะดวกในการติดต่องาน	3.73	0.64	6	มาก
4.	ผู้บริหารกำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับการเงินและพัสดุให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	3.56	0.81	9	มาก
5.	สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน	3.94	0.70	4	มาก
6.	สถานศึกษาชี้แจงเหตุผล และข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชน	3.71	0.66	7	มาก
7.	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบอย่างเปิดเผย	3.95	0.93	3	มาก
8.	สถานศึกษาจัดวางระบบการประเมินผล และตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน	3.47	0.84	10	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับการปฏิบัติ			
		\bar{x}	S.D.	อันดับ	ระดับ
9.	ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้	3.64	0.82	8	มาก
10.	สถานศึกษาจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ	3.98	0.94	1	มาก
	เฉลี่ย	3.78	0.81		มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบแผนงาน/โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดวางระบบการประเมินผล และตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุขมนตรี เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ข้อ	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระดับการปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3.84	0.72	5	มาก
2.	ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาสถานศึกษา	3.98	0.86	1	มาก
3.	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.86	0.82	3	มาก
4.	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	3.90	0.79	2	มาก
5.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	3.80	0.94	6	มาก
6.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.55	0.81	9	มาก
7.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	3.77	0.93	7	มาก
8.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.63	0.85	8	มาก
9.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตรวจสอบการทำงานของตนเอง	3.83	0.91	4	มาก
	เฉลี่ย	3.80	0.85		มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ

ข้อ	ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระดับการปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ	4.02	0.86	2	มาก
2.	สถานศึกษาจัดทำแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับ หน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษา	3.85	0.94	7	มาก
3.	ผู้บริหารเอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ	3.99	0.81	3	มาก
4.	ผู้บริหารปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	3.92	0.80	5	มาก
5.	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.04	0.89	1	มาก
6.	ผู้บริหารมีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือนักเรียน ช้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	3.74	0.78	8	มาก
7.	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และระยะยาว	3.91	0.89	6	มาก
8.	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และความต้องการ ของท้องถิ่น	3.97	0.85	4	มาก
เฉลี่ย		3.93	0.85		มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแสดงว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือนักเรียน ช้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่า

ข้อ	ด้านหลักความคุ้มค่า	ระดับการปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	มีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน	3.21	0.83	10	ปานกลาง
2.	มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	3.31	0.88	9	ปานกลาง
3.	ผู้บริหารมอบหมายงานตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	3.37	0.82	6	ปานกลาง
4.	ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้และรักษาทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า	3.41	0.86	3	ปานกลาง
5.	มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	3.45	0.84	2	ปานกลาง
6.	มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว	3.54	0.82	1	มาก
7.	มีการส่งเสริมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	3.33	0.78	8	ปานกลาง
8.	ควบคุม กำกับ ติดตาม การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่า	3.39	0.82	5	ปานกลาง
9.	ผู้บริหารตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาพัฒนา	3.40	0.86	4	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	ด้านหลักความคุ้มค่า	ระดับการปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
10.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติ ยกย่องนักเรียน ชำราชากรครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้วยความประหยัด ได้ประโยชน์และคุ้มค่า	3.35	0.82	7	ปานกลาง
	เฉลี่ย	3.38	0.83		ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงว่าข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง และข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ มีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ดังตารางที่ 4.9 – 4.15

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

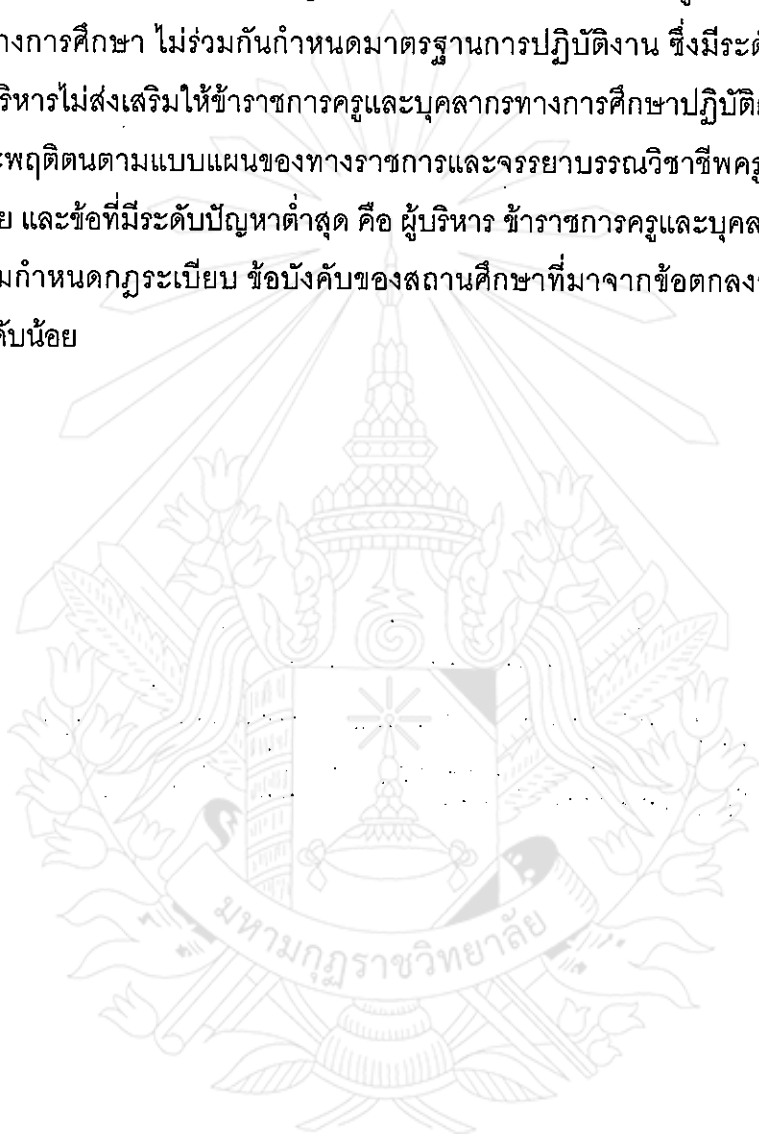
ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับปัญหา			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. ด้านหลักนิติธรรม	1.77	0.34	5	น้อย
2. ด้านหลักคุณธรรม	1.70	0.67	6	น้อย
3. ด้านหลักความโปร่งใส	1.84	0.71	4	น้อย
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	1.88	0.72	2	น้อย
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	1.87	0.73	3	น้อย
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	2.23	0.79	1	น้อย
เฉลี่ย	1.88	0.66		น้อย

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปัญหาสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และด้านที่มีระดับปัญหาลดสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักนิติธรรม

ข้อ	ด้านหลักนิติธรรม	ระดับปัญหา			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีส่วนร่วมกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน	1.71	0.74	8	น้อย
2.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน	1.73	0.61	6	น้อย
3.	ผู้บริหารไม่วางแนวปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างถูกต้องเป็นรูปธรรม	1.72	0.80	7	น้อย
4.	ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	1.82	0.75	2	น้อย
5.	ผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ไม่ได้ร่วมมือกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	1.83	0.80	1	น้อย
6.	ผู้บริหารใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างไม่เท่าเทียมกัน	1.75	0.64	5	น้อย
7.	ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	1.82	0.87	3	น้อย
8.	ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ร่วมมือกันปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษาให้ทันสมัย	1.80	0.74	4	น้อย
	เฉลี่ย	1.77	0.34		น้อย

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านหลักนิติธรรม โดย ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ไม่ได้ร่วมมือกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานผู้บริหารใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการ ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ ผู้บริหาร ข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งมีระดับปัญหาใน ระดับน้อย และผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบ วินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งมีระดับ ปัญหาในระดับน้อย และข้อที่มีระดับปัญหาลดที่สุด คือ ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาไม่มีส่วนร่วมกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งมี ระดับปัญหาในระดับน้อย

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม

ข้อ	ด้านหลักคุณธรรม	ระดับปัญหา			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นความถูกต้อง ดีงาม	1.85	0.74	3	น้อย
2.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	1.87	0.58	1	น้อย
3.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร	1.58	0.68	7	น้อย
4.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม	1.66	0.66	6	น้อย
5.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ได้บังคับบัญชา	1.58	0.55	8	น้อย
6.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีวินัยในตนเอง	1.52	0.67	10	น้อย
7.	ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน	1.87	0.75	2	น้อย
8.	ผู้บริหารไม่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน	1.71	0.71	5	น้อย
9.	ผู้บริหารไม่จัดกิจกรรมส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างเหมาะสม	1.80	0.66	4	น้อย
10.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงาน	1.56	0.67	9	น้อย
	เฉลี่ย	1.70	0.67		น้อย

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารไม่
ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้
ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำ
มาปรับปรุงพัฒนางาน ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่โดย
ยึดมั่นความถูกต้องดีงาม ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ
ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีวินัยในตนเอง ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส

ข้อ	ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับปัญหา			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	สถานศึกษาไม่มีการประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบแผนงาน/โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	1.75	0.76	8	น้อย
2.	สถานศึกษาไม่เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม	1.95	0.68	1	น้อย
3.	สถานศึกษาไม่จัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการให้บริการของสถานศึกษาที่เข้าใจง่าย สะดวกในการติดต่อกับประชาชน	1.90	0.71	4	น้อย
4.	ผู้บริหารไม่กำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับการเงินและพัสดุให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	1.80	0.75	7	น้อย
5.	สถานศึกษาไม่จัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกชั้นตอน	1.93	0.79	2	น้อย
6.	สถานศึกษาไม่มีการชี้แจงเหตุผล และข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชน	1.92	0.59	3	น้อย
7.	สถานศึกษาไม่ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบอย่างเปิดเผย	1.71	0.71	9	น้อย
8.	สถานศึกษาไม่มีการจัดวางระบบการประเมินผล และตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน	1.70	0.65	10	น้อย

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อ	ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับปัญหา			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
9.	ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยความไม่โปร่งใส ตรวจสอบไม่ได้	1.87	0.77	5	น้อย
10.	สถานศึกษาไม่จัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ	1.85	0.69	6	น้อย
	เฉลี่ย	1.84	0.71		น้อย

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษาไม่เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่จัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และข้อที่มีระดับปัญหาลดต่ำสุด คือ สถานศึกษาไม่มีการจัดวางระบบการประเมินผล และตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ข้อ	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระดับปัญหา			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	สถานศึกษาไม่สร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	1.98	0.87	3	น้อย
2.	ชุมชนไม่มีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาสถานศึกษาสถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วม	1.78	0.75	7	น้อย
3.	สถานศึกษาไม่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา	1.92	0.81	4	น้อย
4.	สถานศึกษาไม่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	2.01	0.51	2	น้อย
5.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	1.61	0.67	9	น้อย
6.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ การดำเนินงานของสถานศึกษา	1.75	0.66	8	น้อย
7.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	1.83	0.67	6	น้อย
8.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.14	0.82	1	น้อย
9.	ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบการทำงานของตนเอง	1.86	0.74	5	น้อย
เฉลี่ย		1.88	0.72		น้อย

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม
โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ สถาน
ศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีระดับปัญหาใน
ระดับน้อย รองลงมา คือ สถานศึกษาไม่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการ
ศึกษา ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และข้อที่มีระดับปัญหาลดต่ำสุด คือ สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วน
เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ซึ่งมีระดับปัญหาใน
ระดับน้อย

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ

ข้อ	ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระดับปัญหา			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ	1.80	0.86	5	น้อย
2.	สถานศึกษาไม่จัดทำแผนงาน/ โครงการที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษา	1.92	0.66	3	น้อย
3.	ผู้บริหารไม่เอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ	2.00	0.74	1	น้อย
4.	ผู้บริหารไม่ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	1.95	0.82	4	น้อย
5.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	1.94	0.62	2	น้อย
6.	ผู้บริหารไม่มีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือนักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	1.80	0.77	6	น้อย
7.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และระยะยาว	1.77	0.60	8	น้อย
8.	สถานศึกษาไม่ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่น	1.79	0.80	7	น้อย
เฉลี่ย		1.87	0.73		น้อย

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารไม่เอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่า

ข้อ	ด้านหลักความคุ้มค่า	ระดับปัญหา			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ไม่มีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน	2.28	0.84	3	น้อย
2.	ไม่มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	2.22	0.88	5	น้อย
3.	ผู้บริหารมอบหมายงานไม่ตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	2.48	0.71	2	น้อย
4.	ผู้บริหารไม่มีการสร้างความตระหนักแก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการใช้และรักษาทรัพยากร ของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า	2.20	0.87	6	น้อย
5.	ไม่มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	2.06	0.75	10	น้อย
6.	ไม่มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว	2.14	0.75	7	น้อย
7.	ไม่มีการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน จากแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	2.09	0.49	8	น้อย
8.	ไม่ควบคุม กำกับ ติดตาม การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่า	2.27	0.81	4	น้อย
9.	ผู้บริหารไม่ตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาพัฒนา	2.09	0.61	9	น้อย

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อ	ด้านหลักความคุ้มค่า	ระดับปัญหา			
		\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
10.	สถานศึกษาไม่จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติ ยกย่องนักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้วยความประหยัด ได้ประโยชน์ และคุ้มค่า	2.50	0.88	1	น้อย
	เฉลี่ย	2.23	0.79		น้อย

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษา ไม่จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติ ยกย่อง นักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้วยความประหยัด ได้ประโยชน์และคุ้มค่า ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ ผู้บริหารมอบหมายงานไม่ตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการบริหาร
งานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

สภาพการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาล	ตำแหน่ง				t	p-value
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.31	0.20	4.21	0.26	2.16*	.03
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.55	0.22	4.38	0.31	2.88**	.00
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.13	0.21	3.47	0.30	7.27**	.00
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.04	0.27	3.77	0.47	5.06**	.00
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.23	0.33	3.90	0.48	5.18**	.00
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.89	0.32	3.32	0.30	10.50**	.00
เฉลี่ย	4.19	0.26	3.89	0.35	12.62**	.00

* $P \leq .05$; ** $P \leq .01$

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนก
ตามตำแหน่งโดยภาพรวม ส่วนด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม
ด้านความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านหลักนิติธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ตำแหน่ง				t	p-value
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	1.67	0.29	1.78	0.34	1.89	.06
2. ด้านหลักคุณธรรม	1.80	0.25	1.69	0.23	2.78**	.01
3. ด้านหลักความโปร่งใส	1.82	0.24	1.84	0.25	0.56	.57
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	1.87	0.33	1.88	0.30	0.15	.88
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	1.82	0.27	1.87	0.30	0.96	.34
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	1.99	0.29	2.26	0.28	5.18**	.00
เฉลี่ย	1.83	0.28	1.89	0.28	1.81	.07

** $P \leq .01$

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ดังตารางที่ 4.18 – 4.22

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

สภาพการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน	ขนาดสถานศึกษา					
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.24	0.25	4.22	0.25	4.16	0.28
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.41	0.26	4.45	0.29	4.17	0.35
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.73	0.35	3.81	0.31	3.73	0.29
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.66	0.38	3.81	0.48	3.90	0.39
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.77	0.47	3.98	0.49	3.92	0.39
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.45	0.40	3.35	0.34	3.41	0.30
เฉลี่ย	3.88	0.35	3.94	0.36	3.88	0.33

จากตารางที่ 4.18 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมสูงที่สุด คือ สถานศึกษาขนาดกลาง ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สูงที่สุด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือสถานศึกษาขนาดกลาง ซึ่งอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P – value
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.17	2	0.09	1.32	.27
	ภายในกลุ่ม	20.92	321	0.07		
	รวม	21.09	323			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.91	2	1.46	16.80**	.00
	ภายในกลุ่ม	27.84	321	0.09		
	รวม	30.75	323			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	0.38	2	0.19	1.94	.14
	ภายในกลุ่ม	31.73	321	0.10		
	รวม	32.12	323			
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.64	2	0.82	4.00*	.02
	ภายในกลุ่ม	66.03	321	0.21		
	รวม	67.67	323			
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	2.09	2	1.04	4.61**	.01
	ภายในกลุ่ม	72.57	321	0.23		
	รวม	74.66	323			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	0.53	2	0.27	2.26	.11
	ภายในกลุ่ม	37.96	321	0.12		
	รวม	38.50	323			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.11	2.47	.09
	ภายในกลุ่ม	14.32	321	0.04		
	รวม	14.54	323			

$P \leq .05$; ** $P \leq .01$

จากตารางที่ 4.19 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามด้านหลักคุณธรรม

ด้านหลักคุณธรรม		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	4.41	4.45	4.17
ขนาดเล็ก	4.41	-	0.04	0.24**
ขนาดกลาง	4.45	-	-	0.28**
ขนาดใหญ่	4.17	-	-	-

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 4.20 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักคุณธรรมของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตาม ด้าน หลักการมีส่วนร่วม

ด้านหลักการมีส่วนร่วม		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	3.66	3.81	3.90
ขนาดเล็ก	3.66	-	0.15	0.24*
ขนาดกลาง	3.81	-	-	0.09
ขนาดใหญ่	3.90	-	-	-

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 4.21 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตาม ด้านหลักความรับผิดชอบ

ด้านหลักความรับผิดชอบ		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	3.77	3.98	3.92
ขนาดเล็ก	3.77	-	0.21*	0.15
ขนาดกลาง	3.98	-	-	0.06
ขนาดใหญ่	3.92	-	-	-

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 4.22 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ดังตารางที่ 4.23 – 4.25

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ขนาดสถานศึกษา					
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านหลักนิติธรรม	1.76	0.31	1.79	0.35	1.70	0.31
2. ด้านหลักคุณธรรม	1.72	0.21	1.70	0.24	1.65	0.24
3. ด้านหลักความโปร่งใส	1.80	0.22	1.85	0.25	1.83	0.28
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	1.89	0.31	1.89	0.30	1.82	0.33
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	1.84	0.30	1.89	0.30	1.77	0.30
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	2.25	0.33	2.22	0.29	2.28	0.26
เฉลี่ย	1.88	0.18	1.89	0.18	1.84	0.19

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมสูงที่สุด คือ สถานศึกษาขนาดกลาง ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ในระดับน้อย และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน แสดงว่า

ด้านหลักนิติธรรม ความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ต่อปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สูงที่สุด คือ สถานศึกษาขนาดกลาง ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ในระดับน้อย และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P – value
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.36	2	0.18	1.61	.20
	ภายในกลุ่ม	36.07	321	0.11		
	รวม	36.43	323			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.14	2	0.07	1.33	.27
	ภายในกลุ่ม	17.25	321	0.05		
	รวม	17.39	323			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	0.12	2	0.06	1.00	.37
	ภายในกลุ่ม	19.94	321	0.06		
	รวม	20.07	323			
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	0.18	2	0.09	0.94	.39
	ภายในกลุ่ม	30.28	321	0.09		
	รวม	30.45	323			
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.58	2	0.29	3.27*	.04
	ภายในกลุ่ม	28.72	321	0.09		
	รวม	29.30	323			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	0.19	2	0.10	1.11	.33
	ภายในกลุ่ม	27.91	321	0.09		
	รวม	28.10	323			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.09	2	0.04	1.39	.25
	ภายในกลุ่ม	10.32	321	0.03		
	รวม	10.40	323			

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 4.24 พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ

ด้านหลักความรับผิดชอบ		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดสถานศึกษา	\bar{x}	1.84	1.89	1.77
ขนาดเล็ก	1.84	-	0.05	0.07
ขนาดกลาง	1.89	-	-	0.12*
ขนาดใหญ่	1.77	-	-	-

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาการดำเนินงานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1" มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2555 ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 464 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปลายปิด ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ โดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น การทดสอบ t – test (Independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สรุปผลดังนี้

5.1.1 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สูงสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านหลักนิติธรรม ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับมาก และด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับมาก

1) ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ อย่างชัดเจน ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษากำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาให้ทันสมัย ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก

2) ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และผู้บริหารเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก

3) ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานรับทราบ ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบแผนงาน โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และสถานศึกษาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบอย่างเปิดเผย ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดวางระบบ

การประเมินผล และตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และสถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับ การดำเนินงานของสถานศึกษาซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก ตามลำดับ และ ข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และผู้บริหารเอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือนักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก

6) ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมา คือ มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักแก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการใช้และรักษาทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง ตามลำดับ และข้อที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ มีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง

5.1.2 ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ ด้าน

หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย ส่วนด้านที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

1) ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้ร่วมมือกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานผู้บริหารใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการ ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และ ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย ตามลำดับและข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีส่วนร่วมกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

2) ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อยรองลงมา คือ ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นความถูกต้องดีงาม ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อยและข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีวินัยในตนเอง ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

3) ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษาไม่เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่จัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และสถานศึกษาไม่มีการชี้แจงเหตุผล และข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชน ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย ตามลำดับ และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ สถานศึกษาไม่มีการจัดวางระบบการประเมินผล และตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ สถานศึกษาไม่ให้ชุมชนมีส่วน

ร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และสถานศึกษาไม่สร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย ตามลำดับ และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารไม่เอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และสถานศึกษาไม่จัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษา ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อยตามลำดับ และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

6) ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษาไม่จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติ ยกย่อง นักเรียนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้วยความประหยัด ได้ประโยชน์และคุ้มค่า ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย รองลงมา คือ ผู้บริหารมอบหมายงานไม่ตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย และไม่มีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน ซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อยตามลำดับ และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมซึ่งมีระดับปัญหาในระดับน้อย

5.1.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านหลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.1.4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตก

ต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

5.1.5 บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ปรากฏดังนี้

1) สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

2) สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

3) สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

5.1.6 บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ปรากฏ ดังนี้

1) ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาการดำเนินงานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1" ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น ดังต่อไปนี้

5.2.1 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก รองลงมาคือด้านหลักนิติธรรม ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก และด้านหลักความรับผิดชอบซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับมาก ส่วนด้านที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง

1) จากผลการวิจัย โดยภาพรวมสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พุทธศักราช 2546 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พุทธศักราช 2542 ซึ่งต่อมาได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีผลให้การบริหารสถานศึกษามีอิสระมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมกรรมการบริหารให้สอดคล้องกับนโยบายและหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของหน่วยงานที่สำคัญประการหนึ่ง คือ สถานศึกษาบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล การที่จะให้ตัวชี้วัดนี้บรรลุผล ผู้บริหารการศึกษาได้มีส่วนผลักดันนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล จึงทำให้การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ บังชิต (2550, หน้า 148-153) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชิน เรืองบุญสง (2551, หน้า 120-123) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ถึงแม้ผลการวิจัยโดยภาพรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านหลักความคุ้มค่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการงบประมาณ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่ควร การใช้งบประมาณไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาและไม่เป็นตามแผนการใช้งบประมาณ ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาอย่างไม่เป็นที่พอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แม้จะมีการกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นนิติบุคคล มีอำนาจปกครอง ดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้ทูลเกล้าให้แก่สถานศึกษา และมีอิสระในการจัดการงบประมาณในส่วนที่ตั้งไว้ สำหรับสถานศึกษาตามที่ได้รับกำหนดวงเงิน และมีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุในส่วนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่สำหรับบุคลากรทำให้ไม่คุ้นเคย ขาดความรัดกุมในการใช้ทรัพยากรและทรัพย์สินของสถานศึกษา อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นสถานศึกษาที่มีความขาดแคลน ไม่มีเงินรายได้ของสถานศึกษา แม้จะมีความพยายามจะระดมจากทุกภาคส่วน งบประมาณที่ได้รับในแต่ละภาคเรียนไม่เพียงพอที่จะใช้จ่ายในงานประจำอยู่แล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงไม่ได้เน้นหนักในเรื่องนี้

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แสดงว่า อยู่ในระดับน้อย 6 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็น และนำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้หน่วยงานมีระบบการบริหารจัดการ ตามแนวทางในการพัฒนาระบบราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการให้การบริหารงานราชการและการบริหารการศึกษา ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีต้องเป็นการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดความคุ้มค่า โดยให้มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจไปยังผู้มีหน้าที่ให้บริการโดยตรง และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อความรวดเร็วในการบริหารจัดการ คำนึงถึงความสะดวก ตอบสนองความต้องการของประชาชน และจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการโดยผู้ประเมินภายนอก(สมชาย วงศ์เกษม, 2548, หน้า 36-37) อีกทั้งการที่สถานศึกษาของรัฐได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2550 มาตรา 35 ความเป็นนิติบุคคลทำให้ต้องพัฒนากระบวนการในการบริหาร ได้มีการนำหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หลักการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ หลักการบริหารคุณภาพ ซึ่งมีหลักในการบริหารงานที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลใช้ในการบริหารสถานศึกษา รัฐบาลก็ได้ประกาศวาระแห่งชาติด้านจริยธรรมธรรมาภิบาล และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ศรัทธา และไว้วางใจในการบริหารราชการของหน่วยงานภาครัฐ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ได้ผลักดันนโยบายคุณธรรมนำความรู้ลงสู่หน่วยงานทุกระดับ เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานุรริรัมย์ เขต 1 ก็ได้ให้ความรู้และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำแผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน จัดวางระบบควบคุมภายใน และมีการตรวจสอบประเมินอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการปฏิรูปกระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษาตามแนวทางหลักธรรมาภิบาล จึงส่งผลให้ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานุรริรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์นั ผังดี (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปึงพิมพาสามัคคีมี ปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหามากที่สุดคือ หลักความ คุ่มค่า รองลงมาคือ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ

3) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า มีความเข้าใจในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา ที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน ซึ่งปกติแล้วบุคคลจะตีความ ข่าวดารเดียวกันต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับการศึกษาและประสบการณ์ของผู้รับข่าวสาร (ทองใบ สุด ชารี, 2548, หน้า 10) เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาหรือผ่านการอบรมทางการบริหาร มีประสบการณ์ในการบริหารด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง. ส่วนครูผู้สอนมีวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำไปปรับ ประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ซึ่งต้องมีการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ผ่านการประชุมอบรมสัมมนา มา จากหน่วยงานต้นสังกัด มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้บริหารด้วยกันอยู่เป็น ประจำ จึงทำให้เกิดความรู้ และประสบการณ์ในพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือ เข้าใจในพฤติกรรมกรบริหารของผู้บริหารด้วยกันได้ต่างไปจากครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผล การวิจัยของ วิชัย โนนทิง (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรร มาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า สภาพ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ หลัก ความรับผิดชอบต่อ หลักความคุ้มค่า ข้าราชการครูที่มีหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อสภาพการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถาน ศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1 พบว่า ความ คิดเห็นของบุคลากรโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติ ธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความ คุ่มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมี

ส่วนร่วม และด้านความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนมีบทบาทตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บทบาทเป็นการกระทำของบุคคลแต่ละคน ที่จะกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น หรือการประพฤติ ปฏิบัติและการแสดงพฤติกรรมของบุคคลตามสิทธิหน้าที่ และภารกิจในหน้าที่ที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งอยู่ รวมถึงการแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของผู้อื่น และความคาดหวังของตนเอง (สุวกิจ ศรีปัดดา, 2548, หน้า 3-5) ดังนั้น การนำหลักธรรมาภิบาลมาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา จึงเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แสดงออกในการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลด้วยตนเอง เพื่อเป็นแบบอย่าง จึงอาจทำให้เข้าใจในปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้ดีกว่า ส่วนครูผู้สอนไม่มีบทบาทเกี่ยวกับการบริหาร จึงมีความคิดเห็นบางด้านแตกต่างกันไป ครูผู้สอนอาจจะคาดหวัง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านความคุ้มค่าไว้สูง สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการอาจไม่สอดคล้องกับความคาดหวังที่ครูผู้สอนต้องการ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติเองอาจมองเข้าใจตัวเองว่า ได้ดำเนินการอยู่ในระดับที่น่าพอใจแล้ว จึงได้เกิดความแตกต่าง ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในปัญหาการบริหารงานดังกล่าว

5) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก มี

หลายประเภท หลายตำแหน่ง หลากหลายความคิด และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมโครงการบางอย่างอาจไม่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก ส่วนบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนน้อย จึงมีภาระงานมาก มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม จึงทำให้มีความคิดเห็นด้านหลักการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในด้านหลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาแต่ละขนาด อาจต้องตัดสินใจในการปฏิบัติงานหลาย ๆ อย่างไม่เหมือนกัน เพื่อการบริหารที่ต้องดูแลจำนวนบุคลากรที่แตกต่างกัน ภาระงานที่แตกต่างกัน ในสถานศึกษาขนาดเล็กผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติงานเองในทุกด้าน ผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่ อาจเพียงแค่สั่งการเท่านั้น จึงทำให้มีความคิดเห็นในด้านหลักคุณธรรมและหลักความรับผิดชอบแตกต่างกัน

6) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ต่อปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า ทำให้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการศึกษา บุคลากรมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้าน

หลักความคุ้มค่า มีระดับปฏิบัติต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่ควร การใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา และเป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ หน่วยงานต้นสังกัดควรหาช่องทาง หรือรูปแบบในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา เกิดความรู้และทักษะในการบริหารงานตามหลักความคุ้มค่าให้มากขึ้น มีการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อพิจารณาเสนอแนะ

1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ให้ทันสมัย ผู้บริหารควรร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้มีวินัยในตนเองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ

3) ด้านหลักความโปร่งใส สถานศึกษาควรจัดวางระบบการประเมินผล และตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน ผู้บริหารควรกำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับการเงินและพัสดุให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และผู้บริหารควรพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา สถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

5) ด้านหลักความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ผู้บริหารควรมีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาจัดทำแผนงาน/โครงการ ที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษา และผู้บริหารควรปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

6) ด้านหลักความคุ้มค่า สถานศึกษาควรมีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการกำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงาน และควรมีการส่งเสริมการเรียนการสอน จากแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัย บุคลากรมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่า เป็นลำดับแรก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการบริหารตามหลักความคุ้มค่า มีการมอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถและความต้องการของครูผู้สอน สร้างความตระหนักในการใช้และรักษาทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วมีปัญหาที่ควรเสนอแนะดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรร่วมมือกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรร่วมกันกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตผู้บริหารควร ส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน และผู้บริหารควรปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นความถูกต้องดีงาม

3) ด้านหลักความโปร่งใส สถานศึกษาควรเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ สถานศึกษาควรจัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน และสถานศึกษาควรมีการชี้แจงเหตุผล และข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา และสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรเอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารควรปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสถานศึกษาควรจัดทำแผนงาน/ โครงการที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษา

6) ด้านหลักความคุ้มค่า สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเชิงรุก ศึกษายกย่อง นักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้วยความประหยัด ได้ประโยชน์และคุ้มค่า ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของ

ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา และควรมีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อให้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน

จากผลการวิจัย เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักคุณธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า สามารถนำไปเสนอแนะได้ดังนี้

- 1) ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ผู้บริหารควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร และผู้บริหารควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 2) ด้านหลักความคุ้มค่า ควรมีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อให้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน ควรมีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการกำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงาน และควรมีการส่งเสริมการเรียนการสอน จากแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษา เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม สามารถนำไปเสนอแนะได้ดังนี้

- 1) ด้านหลักความคุ้มค่า สถานศึกษาควรมีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ผู้บริหารควรตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาพัฒนางาน และควรมีการส่งเสริมการเรียนการสอน จากแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- 2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ผู้บริหารควรเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงานและผู้บริหารควรเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่

จากผลการวิจัย แนวทางการส่งเสริมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารต้องยึดหลักกฎระเบียบ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การแต่งตั้งหรือการสั่งการควรมีคำสั่งถูกต้องเหมาะสม ตรงกับความสามารถของบุคลากร และผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด และต้องมีการลงโทษบุคลากรที่ประพฤติผิด กฎระเบียบ ข้อบังคับ อย่างจริงจัง

2) ด้านหลักคุณธรรม การเลื่อนขั้นเงินเดือน ควรพิจารณาจากผลงานของบุคลากรเป็นหลัก ยึดหลักคุณธรรมให้มาก ควรมีการปลูกฝังคุณธรรมให้ขึ้นเกิดกับผู้บริหารให้มาก เช่น การปฏิบัติธรรมและผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลได้ทุกระดับ ทุกสาขาอาชีพ

3) ด้านหลักความโปร่งใส ควรทำหน้าที่อย่างถูกต้อง ไม่ทุจริต เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยเฉพาะงานการบริหารงบประมาณ ไม่หุบเบา หลีกเลี้ยงคนประจบสอพลอ และควรมีมาตรฐานเดียว ไม่ลำเอียง หลายมาตรฐาน

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่นักเรียน ผู้ปกครอง ครูผู้บริหาร และชุมชน โดยให้ทุกคนมีคำสั่งในการปฏิบัติงานควรเลือกคนที่มีความเสียสละ มุ่งมั่นการทำงานเพื่อส่วนรวม เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้บริหาร ควรเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนให้มาก

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำ เมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น ควรร่วมรับผิดชอบกับคณะครู ควรส่งเสริมบุคลากรที่มีความสามารถ โดยการให้รางวัล และลงโทษที่เหมาะสม รวมทั้งการจูงใจด้วยค่าตอบแทนรูปแบบต่าง ๆ และควรส่งเสริมให้ชุมชนเกิดสำนึกรัก และเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน

6) ด้านหลักความคุ้มค่า ควรมีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียนให้ตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างประหยัดคุ้มค่า ควรมีการมอบหมายงานให้บุคลากรโดยยึดหลักความรู้ความสามารถ ของแต่ละบุคคลและควรกำหนดมาตรการประหยัดทรัพยากรของสถานศึกษา อาทิ มาตรการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาอื่น และผู้มีส่วนได้เสีย ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้าน

2) ควรวิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 1

3) ควรวิจัยพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ให้แก่ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 1

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- การปกครอง, กรม. (2548). *มติดการบริหารงานแนวใหม่*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาธรรักษา
ดินแดง
- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 1} สำนักงาน (2554). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2555*
: บุรีรัมย์.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. *เส้นทางสู่โรงเรียนในอุดมคติ*. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว, 2548
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. *คู่มือการปฏิบัติงาน คณะกรรมการ สถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2548
- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. *การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพมหานคร :
ไอดี สแควร์, 2548
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี,
2550
- จรัสศรี ทีปรัช. (2548). *เอกสารการพัฒนาข้าราชการ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน.
- ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์. (2548). *การปกครองที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพมหานคร : บพิธการ
พิมพ์.
- ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู. (2555) *แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 สำนักงานคณะกรรมการการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี*. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้
ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2549). *การบริหารการศึกษา Education Administration*.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2548). *การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร : น้ำฝน
การพิมพ์.

- ทิพาวดี เมฆสุวรรณค์. (2548). *การปฏิรูประบบราชการ : ยุทธศาสตร์สำคัญของการเปลี่ยนแปลง*.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ทองใบ สุดซารี. (2548). *ทฤษฎีองค์การ* อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2548). *การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร.
- บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2553
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์และบุญมี ลี (2548).. *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. รายงานการวิจัย*
กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- ปัญญา แก้วกียูร. (2548). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักปฏิรูป
การศึกษา
- ประมวล รุจนเสรี. (2548). *การบริหาร-การจัดการที่ดี*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักษา
ดินแดน
- ประเวศ วะสี. (2548). *มุมมองธรรมรัฐในทัศนะของนายแพทย์ประเวศ วะสี ธรรมรัฐจุดเปลี่ยน
ประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พรินติ้งแอนพลับบลิสซิง.
- พระธรรมปิฎก. พจนานุกรมศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, 2548
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). *โรงเรียนองค์การแห่งการเรียนรู้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทาง
การบริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์
- วีระ ไชยธรรม. *หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. เอกสารประกอบการบรรยาย*.
นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2549). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2548). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*.
กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2553) *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2553 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่ง
สินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2548). *ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : อักษร
บัณฑิต.

สถาบันปวช้อิงภาคกรม. (2548). *รางวัลธรรมมาภิบาลดีเด่น 48*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2548). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : , มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

สมาน รังสิโยกฤษฎ์. (2548) *การบริหารราชการไทย อดีต ปัจจุบันและอนาคต*
กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2548). *หลักธรรมมาภิบาล*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรม
มาธิราช,

สุวกิจ ศรีปัดถา. (2548). *การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะกรณี*
สถาบันราชภัฏ. มหาสารคาม มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

2) เว็บไซต์

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร*
ทางการศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551. ค้นจาก
<http://www.moe.go.th>, 2551

ยาเป็น เรื่องจรรยาสุรี. *การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์*. ค้นจาก
<http://www.kroobannok.com/blog/20489>, 2553

ศึกษาธิการ, กระทรวง. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)*
พ.ศ. 2553. ค้นจาก
<http://www.moe.go.th>.

3) บทความในวารสาร

ธีระ รุญเจริญ. *ประสิทธิภาพการนำธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน*
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล 1(1) : 36-47, 2548

นิตานาถ มั่งศิริ. *ธรรมมาภิบาลกับการบริหารการศึกษา*. *วารสารวงการศึกษา 1. (11) : 77-78, 2548*

สมชาย เทพแสง. "แบบของผู้บริหาร,"ใน *วิทยาวิจารย์*. ปีที่ 100 (ฉบับที่ 1) : หน้า 24-26,2549

อรชร พรประเสริฐ. "การสร้างธรรมมาภิบาลในองค์กร". ในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
ปีที่ 1 : หน้า 50-63, 2549

4) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ และงานวิจัย

- เฉลิมชัย สมท่า. (2549) "การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1". วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชรินทร์ ผ่างดี. (2551) "การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสამัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2". วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประเสริฐ อาสนาทิพย์. (2550). การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนดงมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรหมเมศวร คำผาบ. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ไพฑูริย์ บังชิต. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต.. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระยุธนา ชุตทองม้วน. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รับขวัญ ภาคภูมิ. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำแพงเพชร.
- ลาวัลย์ เฟื่องปะยูร. (2553). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรสด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. จันทบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิชัย โนนทิง. (2550). สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- สุวรรณ ทองคำ. (2548). สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏเทพ
สตรี สิงห์บุรี.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2549). รายงานการวิจัย การศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบ
บริหารจัดการที่ดี. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า
- สมชาย วงศ์เกษม. (2548). สารการวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารสถาบันการศึกษา : เอกสาร
ประกอบการสอน มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- สุชิน เรืองบุญส่ง. (2551). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. การ
บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- อนุสรณ์ คุ่มสมบัติ. (2549). ภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร การศึกษาด้วยตนเอง
การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- อัมพร พุดมี. (2551). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 . วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏขอนแก่น

2. ภาษาอังกฤษ

- Clarke, Vicki Clinell Burge. " *In search of good governance : Decentration and
democracy in Ghana*". Dissertation Abstracts International. (Online). Available
: <http://www.od.arcnrru.ac.th/dao/detial.nsp> (2005, July 6), 2001
- Hoy Waynae K and Miskel Cecil G *Educational Administation Theory Research and
Practice 4th ed* Singapore : McGraw-Hill, 1991
- Kimmet, P. *The Politics of Good Governance in the Asian 4*. Griffith : Master Degree
Griffith University, 2005
- Marcella, C – C. *Educational Governances of the Morongo Unified School District*.
(Online). Available : <http://www.proquest.umi.comn/pqdweb>, 2007

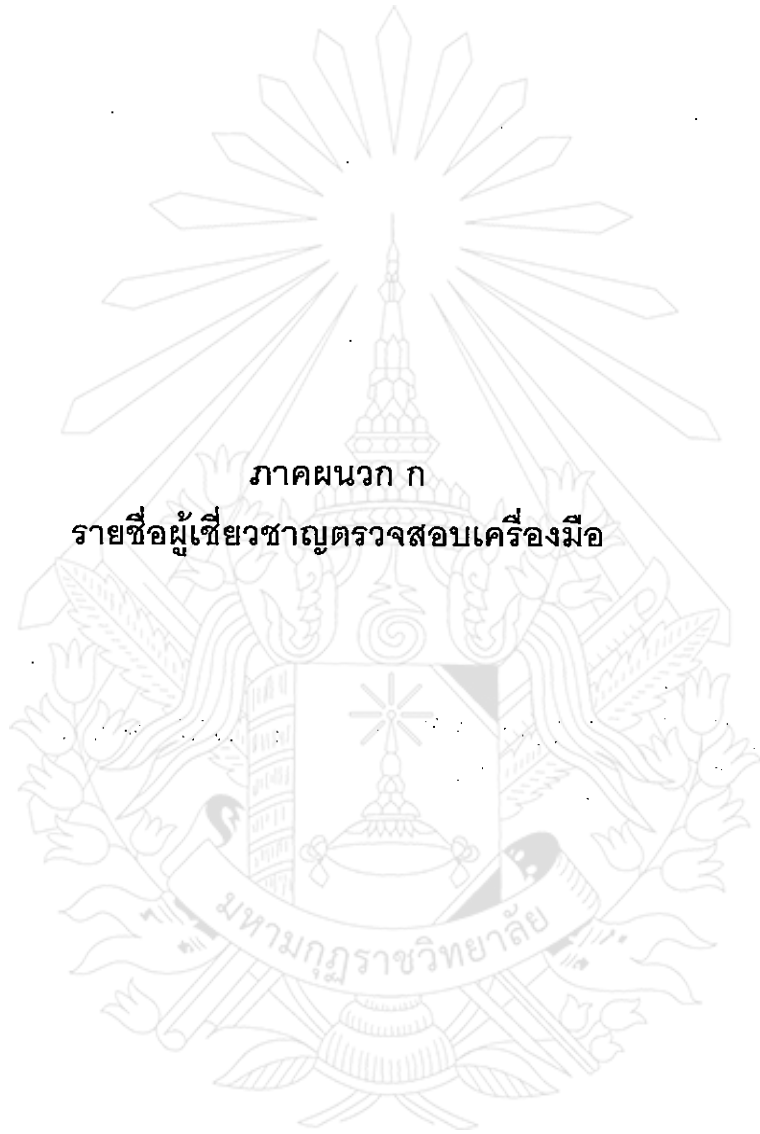
Taff, Berry Charles. Teacher Perceptions of Pincepas Rolc Behavior and School Effectiveness, *Disertation Abstracts International* 58 (7) : 4286A ; January, 1998

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. นายพงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว

การศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตำแหน่งปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. นายสัมฤทธิ์ กางเพ็ง

การศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

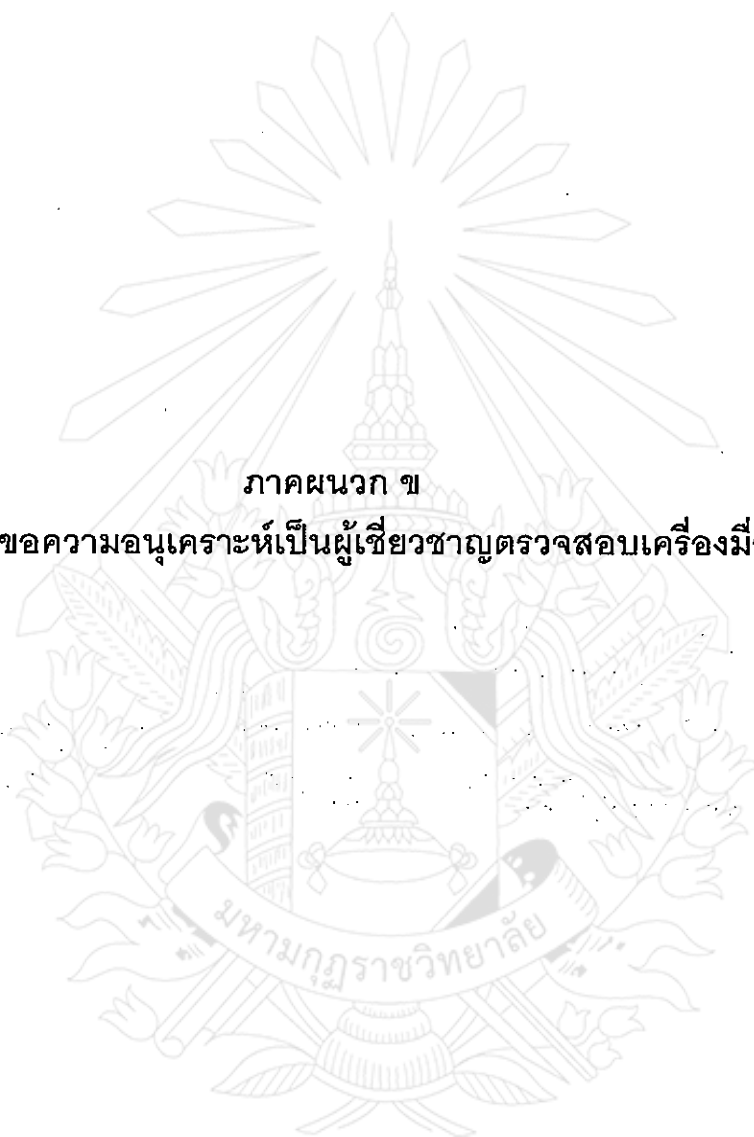
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียน
โรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยาคาร ตำบลศิลา อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3. นายศิริกุล นามศิริ

การศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ 6015/ว 156

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

31 พฤษภาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายพงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว

ด้วย นางสาวชลิพร ตาทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษานันิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

Http://www.rec.mbu.ac.th

ที่ ศร 6015/ว 156

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเชียงใหม่
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

31 พฤษภาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสัมฤทธิ์ กางเพ็ง

ด้วย นางสาวชลิพร ตาทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออัญมโทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

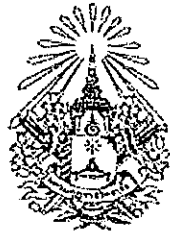
ศูนย์การศึกษานิตติวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[Http://www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว 156

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

31 พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายศิริกุล นามศิริ

ด้วย นางสาวชลิพร ตาทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

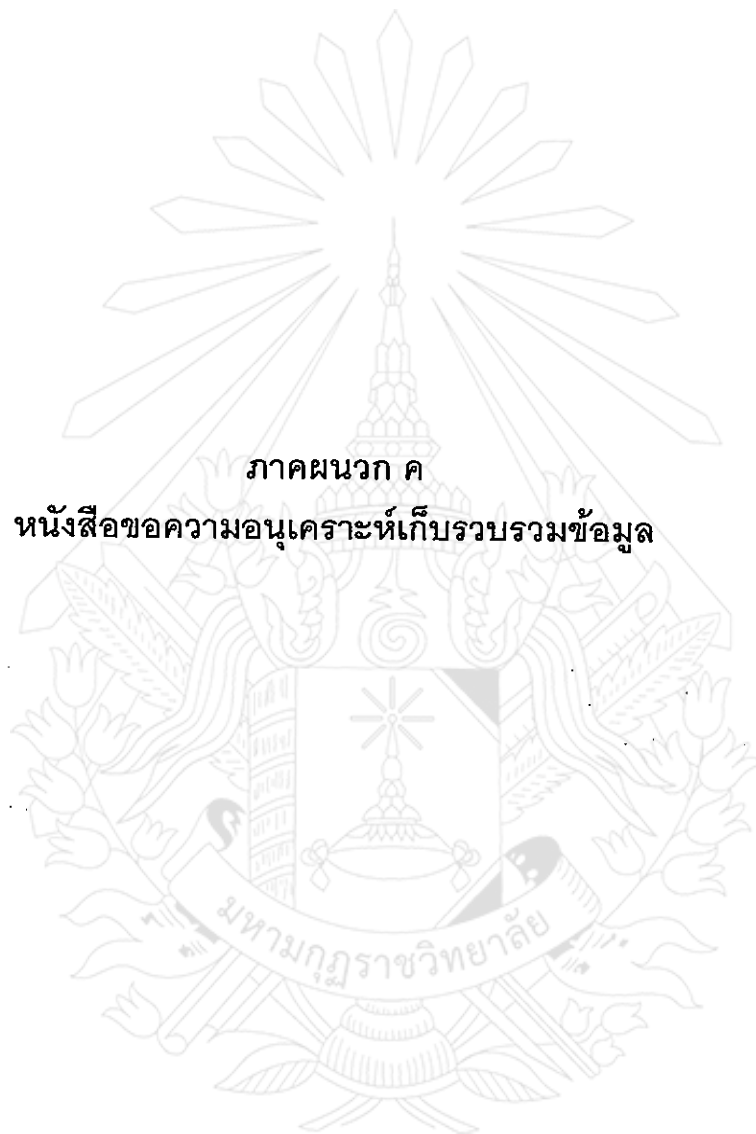
ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

Http://www.rec.mbu.ac.th

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 6015/ว 156

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

31 พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

ด้วย นางสาวชลิพร ตาทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ในครั้งนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามัธยมศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

Http://www.rec.mbu.ac.th

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

12/10/2564 10:00:00

แบบสอบถาม

เรื่อง

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. แบบสอบถามนี้ใช้เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร และครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
 - ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
4. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับการทำวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่และด้านส่วนตัวของผู้ตอบแต่ประการใด ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยโดยวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม
5. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ เพราะผลการวิจัยนี้จะเกิดประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามชุดนี้อย่างครบถ้วน และสมบูรณ์

นางสาวชลิพร ดาทอง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

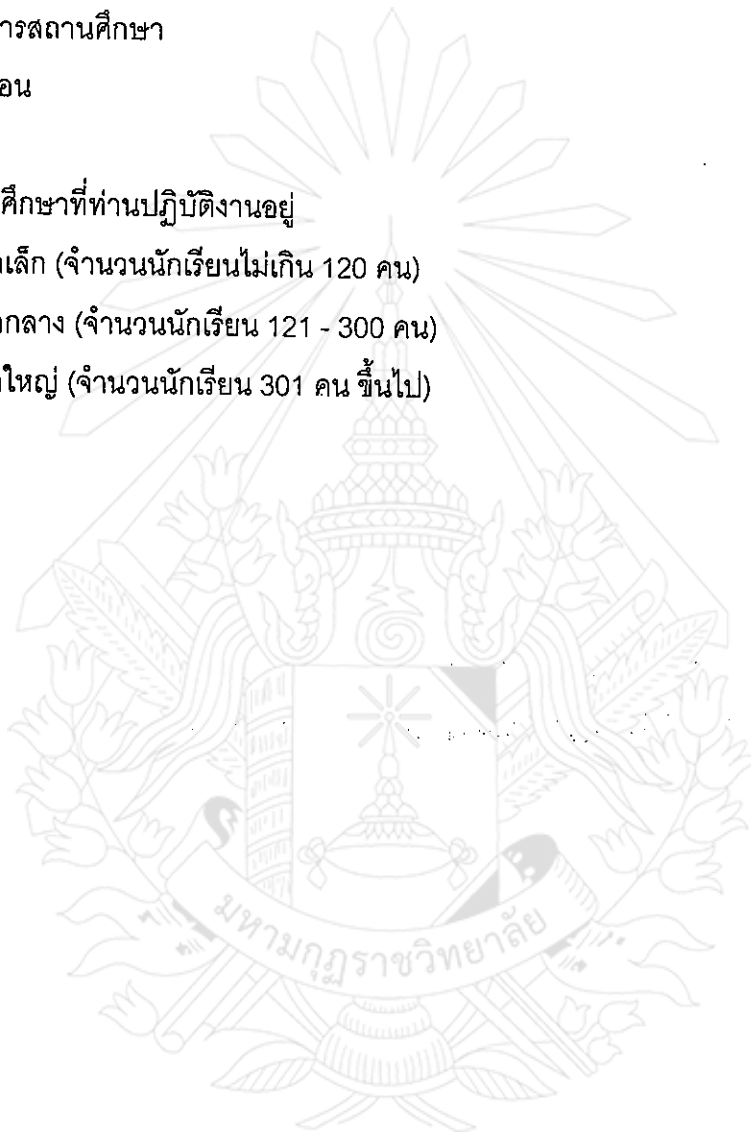
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. ตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ครูผู้สอน

2. ขนาดของสถานศึกษาที่ท่านปฏิบัติงานอยู่

- ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน)
- ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน)
- ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คน ขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

คำชี้แจง โปรดพิจารณาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของท่าน ตามรายการในแต่ละระดับ ตามรายการต่าง ๆ ในแต่ละด้านว่าอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความเป็นจริงกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับการปฏิบัติเป็น 5 ระดับ ตามความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
หลักนิติธรรม						
1.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน					
2.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ อย่างชัดเจน					
3.	ผู้บริหารวางแผนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรม					
4.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน					
5.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน					
6.	ผู้บริหารใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน					

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
7.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู					
8.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ให้ทันสมัย					
หลักคุณธรรม						
9.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นความถูกต้องดีงาม					
10.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
11.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร					
12.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม					
13.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา					
14.	ผู้บริหารเป็นผู้มีวินัยในตนเอง					
15.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน					
16.	ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน					
17.	ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริม ยกย่อง เชิดชู เกียรติผู้มีคุณธรรม จริยธรรม อย่างเหมาะสม					
18.	ผู้บริหารเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงาน					
หลักความโปร่งใส						
19.	สถานศึกษามีการประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบแผนงาน/โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา					
20.	สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม					

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
21.	สถานศึกษาจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการให้บริการของ สถานศึกษาที่เข้าใจง่าย สะดวกในการติดต่อกาน					
22.	ผู้บริหารกำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับ การเงินและพัสดุให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน					
23.	สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกชั้นตอน					
24.	สถานศึกษามีการชี้แจงเหตุผล และข้อเท็จจริงในการปฏิบัติ งานแก่ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชน					
25.	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของ สถาน ศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับ ทราบอย่างเปิดเผย					
26.	สถานศึกษาจัดวางระบบการประเมินผล และตรวจสอบการ ใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน					
27.	ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้					
28.	สถานศึกษาจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ					
หลักการมีส่วนร่วม						
29.	สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็น คุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษา					
30.	ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนา สถานศึกษา					
31.	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับ การดำเนินงานของสถานศึกษา					
32.	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อ การจัดการศึกษา					

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
33.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา					
34.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา					
35.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา					
36.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
37.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตรวจสอบการทำงานของตนเอง					
หลักความรับผิดชอบ						
38.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ					
39.	สถานศึกษาจัดทำแผนงาน/ โครงการที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษา					
40.	ผู้บริหารเอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ					
41.	ผู้บริหารปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง					
42.	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
43.	ผู้บริหารมีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา					
44.	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาว					
45.	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่น					

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
หลักความคุ้มค่า						
46.	มีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน					
47.	มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการกำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงาน					
48.	ผู้บริหารมอบหมายงานตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา					
49.	ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักแก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการใช้และรักษาทรัพยากร ของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า					
50.	มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม					
51.	มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็ว					
52.	มีการส่งเสริมการเรียนรู้ การสอน จากแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น					
53.	ควบคุม กำกับ ติดตาม การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่า					
54.	ผู้บริหารตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาพัฒนางาน					
55.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเชิงรุกเกี่ยวกับ ยกย่อง นักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้วยความประหยัด ได้ประโยชน์ และคุ้มค่า					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

คำชี้แจง โปรดพิจารณาปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของท่านตามรายการในแต่ละระดับ ตามรายการต่าง ๆ ในแต่ละด้านว่าอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความเป็นจริงกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับปัญหาเป็น 5 ระดับ ตามความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีปัญหายอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	หลักนิติธรรม					
1.	ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีส่วนร่วมกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน					
2.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน					
3.	ผู้บริหารไม่วางแผนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรม					
4.	ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่รวมกันกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน					
5.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ไม่ได้ร่วมมือกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน					
6.	ผู้บริหารใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างไม่เท่าเทียมกัน					

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
7.	ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู					
8.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ร่วมมือกันในการปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ให้ทันสมัย					
หลักคุณธรรม						
9.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นความถูกต้องดีงาม					
10.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
11.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร					
12.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม					
13.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา					
14.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีวินัยในตนเอง					
15.	ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน					
16.	ผู้บริหารไม่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน					
17.	ผู้บริหารไม่จัดกิจกรรมส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม อย่างเหมาะสม					
18.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงาน					
หลักความโปร่งใส						
19.	สถานศึกษาไม่มีการประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบแผนงาน/โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา					
20.	สถานศึกษาไม่เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
21.	สถานศึกษาไม่จัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการให้บริการของ สถานศึกษาที่เข้าใจง่ายสะดวกในการติดต่อกันของประชาชน					
22.	ผู้บริหารไม่กำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยว กับการเงินและพัสดุให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน					
23.	สถานศึกษาไม่จัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกชั้น ตอน					
24.	สถานศึกษาไม่มีการชี้แจงเหตุผล และข้อเท็จจริงในการปฏิบัติ งานแก่ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชน					
25.	สถานศึกษาไม่ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของ สถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับ ทราบอย่างเปิดเผย					
26.	สถานศึกษาไม่มีการจัดวางระบบการประเมินผล และตรวจ สอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน					
27.	ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยความไม่โปร่งใส ตรวจสอบไม่ได้					
28.	สถานศึกษาไม่จัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ					
หลักการมีส่วนร่วม						
29.	สถานศึกษาไม่สร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็น คุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษา					
30.	ชุมชนไม่มีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนา สถานศึกษา					
31.	สถานศึกษาไม่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับ การดำเนินงานของสถานศึกษา					
32.	สถานศึกษาไม่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อ การจัดการศึกษา					

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
33.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา					
34.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา					
35.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา					
36.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
37.	ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตรวจสอบการทำงานของตนเอง					
หลักความรับผิดชอบ						
38.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ					
39.	สถานศึกษาไม่จัดทำแผนงาน/ โครงการที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษา					
40.	ผู้บริหารไม่เอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ					
41.	ผู้บริหารไม่ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง					
42.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
43.	ผู้บริหารไม่มีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา					
44.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาว					
45.	สถานศึกษาไม่ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่น					

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
หลักความคุ้มค่า						
46.	ไม่มีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน					
47.	ไม่มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการกำหนด มาตรฐาน การปฏิบัติงาน					
48.	ผู้บริหารมอบหมายงานไม่ตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา					
49.	ผู้บริหารไม่มีการสร้างความตระหนักแก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการใช้และรักษาทรัพยากร ของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า					
50.	ไม่มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม					
51.	ไม่มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว					
52.	ไม่มีการส่งเสริมการเรียนการสอน จากแหล่งเรียนรู้และ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ให้สมบูรณ์ยั่งยืน					
53.	ไม่ควบคุม กำกับ ติดตาม การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่า					
54.	ผู้บริหารไม่ตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาพัฒนางาน					
55.	สถานศึกษาไม่จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติ ยกย่อง นักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้วยความประหยัด ได้ประโยชน์ และคุ้มค่า					

ภาคนอก จ
คุณภาพเครื่องมือ

ตารางที่ 27 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามของแบบสอบถามเรื่องสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
หลักนิติธรรม						
1.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
2.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ อย่างชัดเจน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
3.	ผู้บริหารวางแผนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างถูก เป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6.	ผู้บริหารใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7.	ผู้บริหารวางแผนควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงาน ตามแผนงานโครงการของสถานศึกษา	0	+1	0	0.3	ใช้ไม่ได้
8.	ผู้บริหารร่วมกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ให้ทันสมัย	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
9.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
หลักคุณธรรม						
10.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นความถูกต้องดีงาม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
13.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14.	ผู้บริหารเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15.	ผู้บริหารเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
16.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17.	ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
18.	ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้มีคุณธรรมจริยธรรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19.	ผู้บริหารเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
หลักความโปร่งใส						
20.	สถานศึกษามีการประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ แผนงาน/โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
21.	สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
22.	สถานศึกษาจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการให้บริการของสถานศึกษาที่เข้าใจง่าย สะดวกในการติดต่อกัน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
23.	ผู้บริหารกำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับการเงินและพัสดุให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
24.	สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
25.	สถานศึกษามีการชี้แจงเหตุผล และข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26.	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบอย่างเปิดเผย	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
27.	สถานศึกษาประเมินผลงานตามแผนงานโครงการ ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดโครงการ	0	+1	0	0.3	ใช้ไม่ได้
28.	สถานศึกษาจัดวางระบบการประเมินผล และตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
29.	ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
30.	สถานศึกษาจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
หลักการมีส่วนร่วม						
31.	สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
32.	ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาสถานศึกษา	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
33.	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับ การดำเนินงานของสถานศึกษา	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
34.	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
35.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
36.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
37.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
38.	สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
39.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตรวจสอบการทำงานของตนเอง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
หลักความรับผิดชอบ						
40.	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
41.	สถานศึกษาทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
42.	ผู้บริหารเอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
43.	ผู้บริหารปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
44.	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
45.	มีการมอบหมายงานให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความรับผิดชอบ	0	0	+1	0.3	ใช้ไม่ได้
46.	ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
47.	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่น	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
48.	ผู้บริหารมีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือนักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
49.	เป็นต้นแบบในการปฏิบัติงาน แก่นักเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
หลักความคุ้มค่า						
50.	มีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
51.	มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
52.	ผู้บริหารมอบหมายงานตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
53.	ผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักแก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในการใช้และรักษาทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
54.	ผู้บริหารได้ใช้ทรัพยากรคุ้มค่าแล้ว แต่ควรเพิ่มการปฏิบัติให้ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	0	0	+1	0.3	ใช้ไม่ได้
55.	มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
56.	มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
57.	ผู้บริหารนำผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาดูแลเรื่องการบริหารงบประมาณ	-1	0	0	0.3	ใช้ไม่ได้
58.	มีการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน จากแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
59.	ควบคุม กำกับ ติดตาม การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่า	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
60.	ผู้บริหารตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาพัฒนางาน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
61.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติ ยกย่องนักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้วยความประหยัด ได้ประโยชน์ และคุ้มค่า	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ตารางที่ 28 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามของแบบสอบถามเรื่อง
ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนัก
งานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
	หลักนิติธรรม					
1.	ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีส่วนร่วมกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
2.	ผู้บริหารมอบหมายงานให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ โดยมีไม่มีคำสั่งชัดเจน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
3.	ผู้บริหารไม่วางแผนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.	ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5.	ผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ไม่ได้ร่วมมือกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
6.	ผู้บริหารใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างไม่เท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7.	ผู้บริหารไม่มีการวางแผนควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงาน ตามแผนงานโครงการของสถานศึกษา	0	0	+1	0.3	ใช้ไม่ได้

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
8.	ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัย ตลอดจนประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
9.	ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ร่วมมือกันปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ให้ทันสมัย	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
หลักคุณธรรม						
10.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นความถูกต้องดีงาม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
12.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
13.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ได้บังคับบัญชา	0	0	+1	0.3	ใช้ไม่ได้
15.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16.	ผู้บริหารไม่ส่งเสริมข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ด้านคุณธรรม เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางาน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
17.	ผู้บริหารไม่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
18.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19.	ผู้บริหารไม่จัดกิจกรรมส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
หลักความโปร่งใส						
20.	สถานศึกษาไม่มีการประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบแผนงาน/โครงการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
21.	สถานศึกษาไม่เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
22.	สถานศึกษาไม่จัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการให้บริการของสถานศึกษาที่เข้าใจง่าย สะดวกในการติดต่อกันของประชาชน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
23.	ผู้บริหารไม่กำกับดูแลให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับการเงินและพัสดุให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
24.	สถานศึกษาไม่จัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
25.	สถานศึกษาไม่มีการชี้แจงเหตุผล และข้อเท็จจริง การปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26.	สถานศึกษาไม่ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบอย่างเปิดเผย	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
27.	สถานศึกษาไม่ประเมินผลงาน โครงการทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และสิ้นสุดโครงการ	0	+1	0	0.3	ใช้ไม่ได้
28.	สถานศึกษาไม่มีการจัดวางระบบการประเมินผลและตรวจสอบการให้ทรัพยากรของโรงเรียนที่เป็นระบบและชัดเจน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
29.	ผู้บริหารพิจารณาผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยความไม่โปร่งใส ตรวจสอบไม่ได้	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
30.	สถานศึกษาไม่จัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
หลักการมีส่วนร่วม						
31.	สถานศึกษาไม่สร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
32.	ชุมชนไม่มีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาสถานศึกษา	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
33.	สถานศึกษาไม่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับ การดำเนินงานของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
34.	สถานศึกษาไม่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
35.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานศึกษา	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
36.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
37.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
38.	สถานศึกษาไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
39.	ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบการทำงานของตนเอง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
หลักความรับผิดชอบ						
40.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
41.	สถานศึกษาไม่จัดทำแผนงาน/ โครงการที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษา	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
42.	ผู้บริหารไม่เอาใจใส่ติดตามดูแลงานที่ปฏิบัติ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
43.	ผู้บริหารไม่ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
44.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
45.	ไม่มีการมอบหมายงานให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความรับผิดชอบ	0	0	+1	0.3	ใช้ไม่ได้
46.	ผู้บริหารไม่มีการสำรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือนักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
47.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาว	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
48.	สถานศึกษาไม่ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และความ ต้องการของท้องถิ่น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
หลักความคุ้มค่า						
49.	ไม่มีการศึกษาสภาพและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อให้ประกอบการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
50.	ไม่มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการกำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงาน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
51.	ผู้บริหารมอบหมายงานไม่ตรงตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความต้องการของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
52.	ผู้บริหารไม่มีการสร้างความตระหนักแก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการใช้และรักษาทรัพยากร ของสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
53.	ไม่มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
54.	ไม่มีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
55.	ผู้บริหารไม่ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ใช้ทรัพยากรตามความต้องการของตนเอง	+1	0	0	0.3	ใช้ได้
56.	ไม่มีการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน จากแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ให้สมบูรณ์ยั่งยืน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
57.	ไม่ควบคุม กำกับ ติดตาม การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่า	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
58.	ผู้บริหารไม่สามารถควบคุมงบประมาณเบิกจ่ายของโครงการต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า	0	+1	0	0.3	ใช้ไม่ได้

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	ผล
		1	2	3		
59.	ผู้บริหารไม่ตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาพัฒนางาน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
60.	ผู้บริหารไม่สามารถลดขั้นตอนการบริการและการทำงานในสถานศึกษา	0	0	+1	0.3	ใช้ไม่ได้
61.	สถานศึกษาไม่จัดกิจกรรมเชิงรุกเกี่ยวกับนักเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานด้วยความประหยัด ได้ประโยชน์ และคุ้มค่า	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ตารางที่ 29 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามรายข้อ สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
 เขต 1

Item-Total Statistics				
ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	204.00	1,812.41	0.39	0.97
a2	204.20	1,794.37	0.54	0.97
a3	204.23	1,779.50	0.61	0.97
a4	204.33	1,800.44	0.40	0.97
a5	204.03	1,793.55	0.48	0.97
a6	204.87	1,800.33	0.36	0.97
a7	204.17	1,789.18	0.48	0.97
a8	204.03	1,786.86	0.57	0.97
b9	203.97	1,776.17	0.71	0.97
b10	204.17	1,762.28	0.77	0.97
b11	203.87	1,781.50	0.66	0.97
b12	203.77	1,772.60	0.86	0.97
b13	204.03	1,765.69	0.83	0.97
b14	204.17	1,755.87	0.78	0.97
b15	204.23	1,777.01	0.62	0.97
b16	204.07	1,768.62	0.67	0.97
b17	204.27	1,785.31	0.58	0.97
b18	204.40	1,774.80	0.58	0.97
c19	204.27	1,792.75	0.45	0.97
c20	204.43	1,780.67	0.47	0.97
c21	203.87	1,795.22	0.46	0.97

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c22	204.27	1,757.86	0.73	0.97
c23	204.40	1,764.80	0.80	0.97
c24	204.13	1,812.05	0.29	0.97
c25	204.03	1,775.55	0.72	0.97
c26	204.27	1,767.93	0.64	0.97
c27	204.10	1,760.51	0.66	0.97
c28	204.23	1,785.77	0.46	0.97
d29	204.07	1,758.75	0.78	0.97
d30	204.33	1,757.20	0.64	0.97
d31	203.90	1,756.51	0.82	0.97
d32	204.17	1,753.80	0.71	0.97
d33	204.27	1,764.55	0.67	0.97
d34	204.47	1,794.46	0.38	0.97
d35	204.00	1,754.76	0.78	0.97
d36	203.87	1,772.19	0.77	0.97
d37	204.00	1,771.38	0.78	0.97
e38	204.27	1,758.48	0.81	0.97
e39	203.97	1,749.00	0.81	0.97
e40	204.37	1,785.07	0.55	0.97
e41	203.90	1,766.85	0.71	0.97
e42	204.27	1,757.86	0.73	0.97
e43	204.40	1,785.14	0.52	0.97
e44	204.40	1,777.35	0.49	0.97
e45	204.77	1,788.39	0.47	0.97
f46	204.73	1,742.34	0.70	0.97
f47	204.23	1,782.46	0.53	0.97

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
f48	204.13	1,778.33	0.55	0.97
f49	203.87	1,784.95	0.52	0.97
f50	204.27	1,777.10	0.59	0.97
f51	204.27	1,758.48	0.81	0.97
f52	203.97	1,749.00	0.81	0.97
f53	204.37	1,785.07	0.55	0.97
f54	203.90	1,766.85	0.71	0.97
f55	204.27	1,757.86	0.73	0.97

ตารางที่ 30 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามรายข้อ บัญชีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
 เขต 1

Item-Total Statistics				
ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	108.17	1,255.87	0.71	0.98
a2	108.30	1,261.04	0.55	0.98
a3	108.57	1,270.67	0.49	0.98
a4	108.50	1,240.12	0.86	0.98
a5	108.23	1,257.15	0.61	0.98
a6	108.53	1,255.91	0.70	0.98
a7	108.23	1,280.74	0.32	0.98
a8	108.50	1,243.16	0.85	0.98
b9	108.47	1,245.29	0.83	0.98
b10	108.23	1,279.70	0.30	0.98
b11	108.50	1,250.95	0.76	0.98
b12	108.20	1,229.13	0.85	0.98
b13	108.43	1,252.94	0.75	0.98
b14	108.53	1,251.84	0.77	0.98
b15	108.43	1,255.08	0.68	0.98
b16	108.37	1,259.55	0.60	0.98
b17	108.23	1,255.84	0.74	0.98
b18	108.30	1,255.60	0.74	0.98
c19	108.40	1,252.87	0.77	0.98
c20	108.20	1,228.72	0.83	0.98
c21	108.43	1,250.12	0.73	0.98
c22	108.57	1,245.63	0.87	0.98

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c23	108.47	1,242.81	0.83	0.98
c24	108.10	1,270.78	0.48	0.98
c25	108.50	1,240.12	0.86	0.98
c26	108.57	1,271.77	0.44	0.98
c27	108.30	1,258.63	0.56	0.98
c28	108.17	1,255.87	0.71	0.98
d29	108.33	1,249.82	0.83	0.98
d30	108.53	1,267.15	0.45	0.98
d31	108.20	1,233.89	0.77	0.98
d32	108.30	1,249.46	0.73	0.98
d33	108.20	1,229.13	0.85	0.98
d34	108.27	1,254.00	0.75	0.98
d35	108.20	1,242.03	0.75	0.98
d36	108.37	1,244.45	0.78	0.98
d37	108.27	1,249.10	0.67	0.98
e38	108.17	1,236.83	0.74	0.98
e39	108.20	1,254.58	0.64	0.98
e40	108.20	1,248.51	0.68	0.98
e41	108.43	1,246.81	0.75	0.98
e42	107.80	1,272.65	0.27	0.98
e43	108.17	1,241.94	0.77	0.98
e44	108.50	1,240.53	0.90	0.98
e45	108.10	1,222.37	0.89	0.98
f46	108.33	1,249.82	0.83	0.98
f47	108.43	1,260.53	0.59	0.98
f48	108.40	1,243.14	0.79	0.98
f49	108.10	1,236.30	0.72	0.98

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
f50	108.43	1,251.36	0.74	0.98
f51	108.23	1,242.32	0.65	0.98
f52	108.20	1,229.13	0.85	0.98
f53	108.57	1,240.19	0.88	0.98
f54	108.30	1,253.32	0.60	0.98
f55	108.33	1,249.82	0.83	0.98

ตารางที่ 31 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.973	55

ตารางที่ 32 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.982	55

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวชลิพร ตาทอง
วัน เดือน ปี เกิด	12 สิงหาคม 2518
สถานที่เกิด	86 หมู่ 5 ตำบลหนองโดน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
ที่อยู่ปัจจุบัน	42 หมู่ 5 ตำบลหนองโดน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2541 - ปัจจุบัน ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านหนองโดนประชาวิทย์ อำเภอลำปลายมาศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2537 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2541	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกคณิตศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

หนังสืออ้างอิง
(REFERNCE BOOK)
ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น